

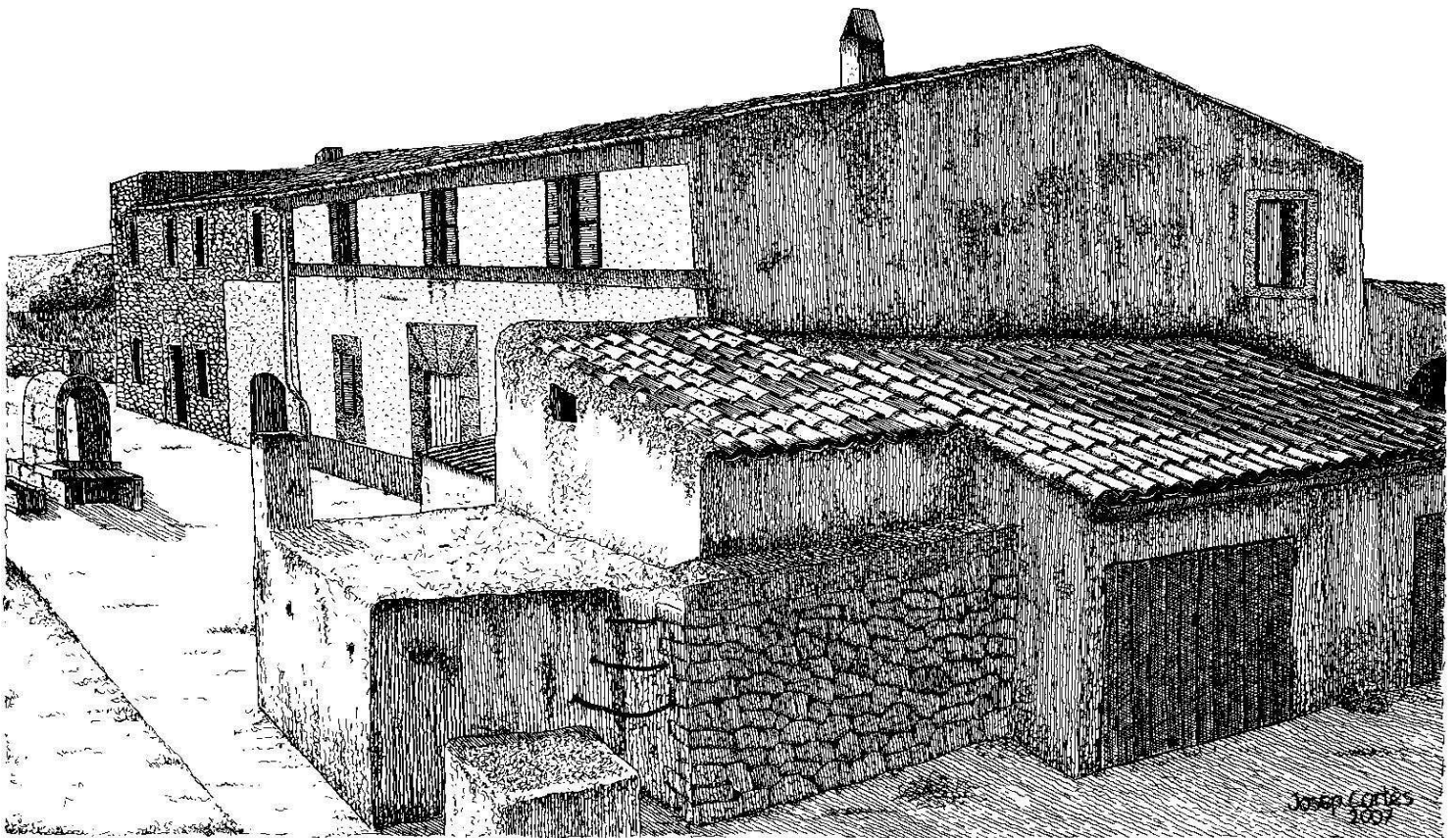
flor de card

Sant Llorenç des Cardassar * Novembre del 2007 * núm. 353

1972-2007
PREMSA LLORENCINA
FLOR DE CARD 353

En aquest número:

- * **Apunts per conviure en positiu en un món plural (Jeroni Llambias)**
- * **Els llinatges llorencins més freqüents (Joan Lluí)**
- * **La desaparició de "ses crides" (Pau Quina)**
- * **El papa beatifica 498 víctimes nacionals de la Guerra Civil (Ignasi Umbert)**
- * **Crònica informal (Josep Cortès)**
- * **Notes històriques sobre la bandera de Mallorca (Ramon Rosselló)**
- * **Paraules perdudes: esbaldir (Guillem Pont)**
- * **Les témpores de sant Tomàs (Tomàs Martínez)**
- * **El canvi climàtic i les seves conseqüències (Ignasi Umbert)**
- * **La festa de "Tots Halloween" (Joan Lluí)**
- * **Els Trescadors se'n van al Castell del Rei (Xisca Ramon)**
- * **No a la construcció d'un hospital a Son Espases (Obra Cultural Balear)**
- * **Les seccions habituals d'Esports, Tertúlia, El temps, Infantil, Escola...**

Son Cabrer

Fòrums municipals

Sembla que era a començament de l'actual mil·lenni quan l'Ajuntament de Sant Llorenç va decidir utilitzar les noves tecnologies per comunicar-se amb els ciutadans. Així, va crear una pàgina web en la qual hi havia informació sobre la Corporació i els serveis de l'Ajuntament, agenda cultural, premsa, guia urbana, Agenda local 21, enllaços amb altres institucions i un apartat per als fòrums. D'aquesta manera, si un llorençí volia fer alguna suggerència o queixa, no s'havia de desplaçar fins a les dependències municipals i es podia enginyar des de caseva mateix, i també podia utilitzar les pàgines oficials per intercanviar opinions amb altres usuaris. Era una bona idea que teòricament contribuiria a millorar la participació i les relacions ciutadanes.

I deim teòricament perquè, tal com es va denunciar el mes passat des de les pàgines de Flor de Card, el que hi havia en els fòrums eren milers d'enllaços de pornografia dura. Si un hi entrava podia optar per diverses opcions relacionades amb els nuclis urbans, l'Agenda local 21 i les eleccions municipals del 2003 i totes elles estaven farcides de pornografia, propaganda de Viagra i contactes de contingut sexual a través de telèfons de pagament a comissió. Segons la nostra opinió, l'Ajuntament no va actuar així com calia durant gairebé set anys, tant si ho sabia com si no n'era conscient.

Si ho sabia, després de comprovar que els fòrums no s'utilitzaven per la finalitat que s'havien creat, els havia d'haver eliminat immediatament; si no ho sabia, tampoc no va fer el que tocava, perquè si un ciutadà envia una suggerència o queixa ha de tenir la seguretat que el seu missatge serà llegit per algun responsable polític o un funcionari municipal. I no en parlem del fet de mantenir la informació de les eleccions municipals del 2003 quan ja feia mig any que s'havien celebrat les del 2007. Tot plegat donava una pèsima i lamentable imatge del nostre Ajuntament i, per extensió, de tot el municipi llorençí.

El dia 27 de novembre, quan férem el present Editorial, les coses seguien igual, però el dia 30, quan es va redactar, ja havien eliminat tota la informació dels fòrums, inclosos naturalment els enllaços de pornografia. Ara s'exigeix donar-se d'alta facilitant un correu electrònic, per la qual cosa esperam que ja no sigui tan fàcil amagar-se en l'anonimat a l'hora d'introduir-hi determinada informació. Ens congratulam, per tant, de què la nostra denúncia hagi tengut ressò.

Així i tot, però, hauria de servir de lliçó, ja que no basta crear uns determinats mecanismes per a què la gent participi en les tasques municipals, sinó que s'ha de mantenir un control constant i actualitzat dels serveis, que sinó passa el que ha passat amb els fòrums i amb l'Agenda local 21, que va néixer amb una certa il·lusió per part de moltes associacions llorençines i ha acabat com el *rosari de l'aurora*, que al final només l'acabaven resant els quatre de sempre.

Flor de Card

Revista d'informació general de Sant Llorenç des Cardassar (Mallorca)

Adreça: carrer de Sant Llorenç, 36

Correu electrònic: flordecard@premsaforana.cat

Telèfon: 971 569119

Publicitat: Ignasi Umbert: 670 355452

Novembre de 2007 - Número 353

Dipòsit legal: 765-1973

Edita: Associació cultural Flor de Card

Imprimeix: Gràfiques Muntaner (Manacor)

Director: Josep Cortès i Servera

Consell de Redacció:

Felip Forteza

Antònia Galmés

Guillem Quina

Joan Santandreu

Guillem Soler

Ignasi Umbert

Col·laboren

Josep Cortès	Son Cabrer	Portada
	Crònica informal	10
	Tal dia com avui	12
Jeroni Llambias	Apunts per conviure	3
Joan Lluïl	Els llinatges llorençins	4
	Halloween	16
Pau Quina	Sa Crida	5
	Esports	29
Ignasi Umbert	498 nous beats	6
	El canvi climàtic	8
	El Comitè de competició	19
Ajuntament	Feim sabó	7
	Parc verd	23
Nicolau/Simonet	Demografia	7
APFM	Premsa Forana	11
	Pare Vicedó	12
Ramon Rosselló	La bandera de Mallorca	13
Guillem Port	Paraules perdudes	14
Tomàs Martínez	Les temporades de...	15
Xisca Ramon	Els Trescadors	17
OCB	Son Espases	18
Pedro Galmés	Col·laboració	20
Quintos del 70	Sopar de quintos	21
L'escola	Pàgina escolar	22
Crom el Nòrdic	L'arrianisme	24
Joan Iglésias	Rondalla de les sabatetes	25
Claudia Umbert	Cardassar	26
Margalida Fiol	Pàgina infantil	27
Bernat Lloré	Bàsquet	28
Joan Roig	Tertúlia de cafè	30
Xeswc Umbert	El temps de novembre	31
Margalida Fiol	Pàgina infantil	25
Joan Roig	Tertúlia de cafè	26
Xesc Umbert	El temps	27
Tomàs Martínez	El Samsó de Sant Llorenç	28
Bel Nicolau	Comptabilitat	
	Distribució	

Apunts per conviure en positiu en un món plural

Permeteu-me una estona de conversa escrita per tractar una qüestió prou interessant que ens afecta a tots.

Sovint ens apuntam a la idea que el bé i el mal, el que és bo i el que és dolent, les realitats positives i les negatives estan totalment separades. Uns són els bons i el altres els dolents. Així ens va molt bé, perquè nosaltres sempre quedam a la part dels bons. Si som dels bons no importa canviar. Només basta defensar i imposar la nostra idea i acció i destruir la de l'altre. Amb aquesta mentalitat, fàcilment entenem el món d'aquesta manera: "l'Occident és bo, l'Orient és dolent"; "els cristians són bons, les altres religions dolentes"; "els col·legis privats bons, els altres dolents"; "els voluntaris de O.N.G bons, els qui no, dolents"; "el meu partit polític bo, i els altres dolents" i així successivament; i amb aquesta mateixa mentalitat, els altres pensen que ells són els bons i els demés dolents. No hi ha dubte que aquesta manera dualista i maniquea d'entendre el món i les persones és totalment errònia i perjudicial. No ajuda a construir, sinó a destruir, a fer guerres i fer mal. Impedeix l'autocrítica, el diàleg, el consens, la suma d'opinions i idees, la convivència i el creixement des de la relació i interacció entre uns i altres. Això mateix que passa dins el món i dins, i entre, les institucions, fins i tot dins els àmbits d'església, succeeix igualment en les nostres relacions personals en els àmbits de convivència quotidians.

És molt millor tenir clar que les coses i els fets no són químicament purs, sempre tenen de bo i de dolent, de positiu i negatiu. És molt millor ser inclusius, per damunt d'exclusivismes. Convé aprendre a analitzar les situacions per tal de veure tot allò de bo que tenen. Personalment tots tenim bo i dolent. Col·lectivament tots tenim positiu i negatiu. El bé i el mal estan prou mesclats a tot indret, dins cada interior i en totes les estructures i organitzacions de la societat. Ningú està exclòs de l'autocrítica i ningú està exempt d'escoltar els altres i aprendre: església, governs, sindicats, equips directius, partits polí-

tics, pares, fills, educadors i educands, etc. ...

D'aquesta manera d'entendre la convivència en dóna testimoni clar el manifest dels Missioners dels Sagrats Cors de Lluc, amb motiu de la beatificació d'alguns dels seus membres que moriren a Barcelona a la guerra civil espanyola; entre altres coses diuen: "...no moriren per cap dels dos bàndols enfrontats... foren víctimes de l'odi a una forma de ser Església que ells no representaven. Eren gent humil i malaltisa, d'aquells dèbils que la societat ignora. A la perifèria marginada de la metròpoli, vivien dedicats a l'evangelització, a la cura dels malalts i a ensenyar les primeres lletres als fills dels obrers..." I continuen: "... No negarem la memòria d'altres caiguts o desapareguts, sinó que -com Maria al peu de la creu, com les mares argentines, rwandeses o afganeses dels calvaris d'avui- ajudarem a recollir la sang de totes les víctimes, a baixar-les de la creu i a reivindicar justícia...". "...Proclamam un Crist que és víctima i reconciliació, no ideologia imposada a ningú. I comprometem-nos, segons les nostres forces, a acabar amb la vergonya que, al segle XXI i onsevulla, trobem encara màrtirs com els del Coll, víctimes de pretesos catòlics, més amics de l'ordre i del benefici econòmic que de la justícia...".

Això que diem, ja ho explicava Jesús a la paràbola del blat i el jull (Mateu 13, 24-30): "Amb el Regne del cel passa com amb un home que va sembrar bona llavor en el seu camp; però, mentre tot-hom dormia, vingué el seu enemic, va sembrar jull enmig del blat i se'n va anar. Quan els brins van créixer i es va formar l'espiga, aparegué també el jull. Els mossos anaren a trobar l'amo i li digueren: "- Senyor, no vas sembrar bona llavor en el teu camp? D'on ha sortit, doncs, el jull?". Ell respongué: "-això ho ha fet un enemic". Els mossos li diuen:- "vols que anem a arrencar el jull?". Ell els respon: "- No ho faceu, no fos cas que, arrencant el jull, arrencàssiu també el blat. Deixau que creixin junts fins al temps de la sega".

No hi són mai de més aquelles

paraules de Jesús a l'evangeli de Mateu (Mt. 7,3-5) : "... com és que veus la busca a l'ull del teu germà i no t'adones de la biga que hi ha en el teu? Com pots dir al teu germà: "deixa'm que et tregui la busca del teu ull, si tu tens una biga en el teu? Hipòcrita, treu primer la biga del teu ull i llavors i veuràs prou clar per a treure la busca de l'ull del teu germà".

Però també son certes i profitoses algunes sentències antigues del llibre dels Proverbis, que conviden a la correcció fraterna i a deixar-se corregir. Aquí en teniu una petita mostra:

- "Val més correcció franca que un amic que calla els defectes" (Pr. 27,5).

- "Al qui escolta la correcció del savi li és com un anell d'or, com collaret d'or vell" (Pr. 25, 12).

- "Qui sap corregir és un home agradós, faran d'ell les millors lloances" (Pr. 24, 25).

- "Obre el cor a la correcció, para l'orella al que diu la gent amb seny" (Pr. 23, 12).

- "Qui no es deixa corregir acaba pobre i escarnit; serà honorat qui es deixa amonestar" (Pr. 13, 18).

- "Qui vol saber, vol que el reprenguin; qui refusa la correcció és un estúpid" (Pr. 12, 1).

Vet aquí alguns consells per ser inclusius, enlloc d'exclusius:

- No buscar de convèncer, sinó voler entendre el punt de vista de l'altre.

- No defensar-se ni atacar, sinó sortir d'un mateix per enriquir-se mútuament.

- Acceptar el proïsme tal com és, estimant-lo amb tots els seus defectes.

- No jutjar el comportament de l'altre al seu darrere.

- No anar amb prejudicis, confiança mútua.

- Considerar el proïsme, sense fer cap excepció, com un altre jo.

Amigues i amics. És bo assaborir la gran riquesa de la pluralitat i diversitat, amb un sol objectiu: la vida i la felicitat de tots i totes.

Una abraçada.

Jeroni Llambias Vidal

Els llinatges llorencins més freqüents (i II)

Joan Lull Vives

Ja vaig dir el mes passat que tornaria a parlar de llinatges. En aquella ocasió vaig fer una introducció al tema i vaig exposar a grans trets la classificació que proposava el lingüista Francesc de Borja Moll al seu llibre *Els llinatges catalans*, Ed. Moll, Palma, 1987. Vaig dir que deixaria per a aquesta ocasió la qüestió de la procedència i el significat dels més freqüents.

Un bon grapat d'ells són clarament castellans: Sánchez (169); López (133); Rodríguez (116); Martínez (111); Fernández. El fet que casualment tots acabin amb -ez em servirà per dir que és un sufix espanyol que significa "fill de": així, Sánchez vol dir "fill de Sancho", López "fill de Lope", etc. Es tracta d'un recurs lingüístic que el català desconeix. És present, tanmateix, en moltes altres llengües: l'àrab "Bini-" (Binissalem, "fill de Salem"); els germànics "-son" i "-sen" (Johnson, Simonsen); el grec "-poulos" (Papadopoulos), etc.

Deia el mes passat, doncs, que els llinatges catalans que més es repeteixen entre els llorencins són els següents: Riera (357); Galmés (338); Sureda (262); Pascual (212); Garcia (195); Servera (183); Bauzà (169); Soler (164); Brunet (154); Santandreu (139); Lull (117); Salas (116); Jaume (111); Llinàs (109). I segueixen: Pont, Mesquida, Rosselló, Nadal, Gomila, Font, Massanet, Melis, Mascaró, Roig, Caldentey, Vives, Umbert, Puigròs...

Agafaré, doncs, els quinze primers i els classificaré segons els criteris que estableix Francesc de Borja Moll al llibre esmentat. A més, apareixerà l'origen i el significat de cada un d'ells. Vet-los aquí:

1. **RIERA**: Del substantiu "riera" (llatí "rivaria"), "riu de poca aigua". Apartat de "noms d'accidents hidrogràfics, de depòsits i conductes d'aigua".
2. **GALMÉS**: Forma de plural d'un antic nom de baptisme Galmer (francès Galmier), procedent del germànic Waldmar o Waldmer, "governant famós". Apartat de "noms germànics".
3. **SUREDA**: Francesc de Borja Moll no l'inclou al seu llibre segurament per un descuit. Tanmateix, si consultam el diccionari, una "sureda" (llatí "subereta") és un "bosc de sureres o alzines que produeixen suro". També és el nom d'un municipi del Rosselló. El podem adscriure, per tant, dins els dos apartats següents: "noms de plantes i els seus conreus, flors i fruits" i "topònims de les terres de parla catalana".
4. **PASCUAL**: Del llatí "Paschalem", nom de diversos sants. Significa "relatiu o pertanyent a la festa de Pasqua". Apartat de "noms de sants d'origen llatí o grec, posteriors als temps bíblics".
5. **GARCIA**: De l'antic prenom i avui cognom d'origen castellà Garcia, d'origen preromà, probablement ibèric. Apartat de "noms llatins o preromans no pertanyents al santoral cristià".
6. **SERVERA**: Nom d'unes quantes poblacions dels Països Catalans. Del llatí "cervaria", "lloc de cervols". La grafia amb s-, usada a les Balears, respon a l'analogia de "serva", nom de fruita. Apartat de "topònims de les terres de

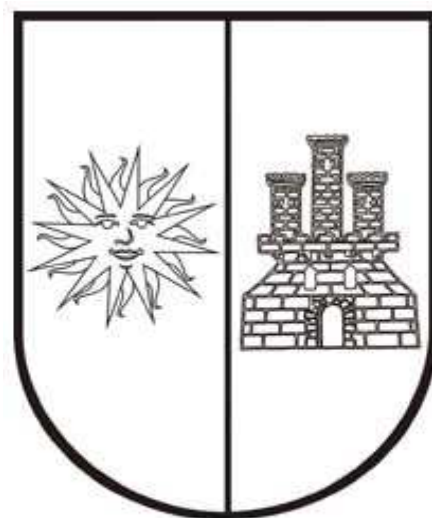
NADAL

parla catalana".

7. **BAUZÀ**: D'un adjectiu antic "bausà", que devia significar "beneït" (com en castellà "bausán") o "enganyador" (com l'occità "bauzan"). Sembla que té relació amb el verb germànic *"bauson", "ser dolent". Apartat de "noms de qualitats mentals o morals i de confessió religiosa".
8. **SOLER**: Del llatí "solarium", derivat de "solum", "sòl, terreny, solar". Apartat de "noms d'accidents orogràfics i d'altres referents al relleu i aspecte del terreny".

PASCUAL

SOLER

9. BRUNET: Derivat diminutiu de "bru", "morè". Apartat de "noms de parts del cos i de qualitats i defectes físics".

10. SANTANDREU: Grafia aglutinada de Sant Andreu. El nom Andreu, d'origen grec ("andreios"), significa "valent". Apartat de "noms precedits de l'adjectiu Sant".

11. LLULL: De Lullus, nom de sant i de diversos personatges del món ger-

mànic medieval. Possiblement deriva del nom germànic Liubilo o Liudilo. Apartat de "noms germànics".

12. SALAS: Del germànic "salla", "cambra de rebre". A l'edat mitjana era nom personal. Apartat de "noms germànics".

13. JAUME: De Jacobus, nom de dos apòstols que significa "el segon de dos bessons". Apartat de "noms de sants del Nou Testament".

14. LLINÀS: Nom d'una vila del Vallès, procedent del substantiu plural "llinars", "camps de lli". Apartat de "topònims de les terres de llengua catalana".

15. PONT: Del llatí "ponte", "pont". Apartat de "noms d'edificis i altres construccions i llurs dependències".

Tal com vaig dir el mes passat, no he volgut fer una anàlisi exhaustiva sobre una qüestió de la qual es podria fer tota una tesi doctoral.

Sa Crida

Pau Quina

no es veu. La tonadeta de la música era molt atractiva, fins al punt que la taral·lejaves sense adonar-te'n. Posteriorment (i no en conec les causes) es va canviar per una cançó dels Pedregats, la qual, més enllà de si fos bona o dolenta, no considerava gens adequada per donar entrada a una crida. I és que el rock o el pop o el que fos amb una cosa tan antiga no lligava gaire.

Després de la musiqueta, que durava uns dos minuts, la inconfusible veu del sergent feia acte de presència. Els seus missatges sempre començaven amb l'entradeta de "Se fa sebre...". Una vegada acabat el missatge, el repetia dient "Es repeteix...". Allò millor d'aquests missatges era que quasi ningú entenia del tot el que deien, o bé perquè no se sentia amb claredat si estaves un poc lluny, o bé perquè justament passava algun cotxe que n'interferia la recep-

ció. Fos el que fos, al final era inevitable sentir les veïnades que se demanaven entre elles "Què ha dit?", "A quina hora diu?" "On ha dit que es feia l'acte?". No sé com s'ho feien, però al final entre totes eren capaces d'unir les frases i completar el missatge.

Idò ara resulta que en ares de la modernitat (internet, sms...) ja no es fa una cosa tan senzilla i que costa tan poc com una crida. Molts em diran que no és efectiva, i jo no els ho negaré, però a vegades val la pena mirar més enllà en nom de les tradicions. Sabeu quin honor que és el fet de ser l'únic poble de Mallorca que conserva una cosa com aquesta? I pel que costa, valdria la pena que l'Ajuntament es plantejés restituir-la. No sé, potser sigui un romàntic (o un inadaptat) enmig de l'era de la tecnologia, però a vegades, com diuen els poetes, val la pena mirar amb els ulls del cor.

Uns dies després, vaig tornar recordar el tema i em vaig adonar que és una llàstima que hàgim perdut una tradició tan peculiar com aquesta, la qual en tot Mallorca només conservàvem nosaltres. Per això em vaig decidir per publicar un article en el qual demanés el retorn d'aquest costum ancestral.

Sa crida tenia una estructura fixa. Primer es posava una musiqueta introductòria perquè el poble advertís que s'estava a punt de donar un missatge. Record que les dones majors del meu carrer, en sentir-la, automàticament sortien al carrer a parar l'orella. En pocs segons, l'empedrat s'omplia de dalt a baix i, què voleu que vos digui, això donava un aroma de poble que ja

Frase del mes:

- M'han dit que has perdut la memòria.
- Ah, sí? No me'n recordava. Sabia que havia perdut alguna cosa, però no recordava ben bé què era.
(J.M. Folch i Torres, Tractament per als desmemoriats)

498 nous beats d'una tallada, i això encara no ha acabat

Ignasi Umbert

Quan jo era al·lot ja sentia dir que el Bon Jesús només havia fet sants als seus. Aquesta dita, que sembla ja antiga, és la que podria aplicar-se a la cerimònia de beatificació de 498 persones, homes i dones, que va tenir lloc el passat mes d'octubre, en concret el dia 28. Roma va veure la cerimònia de beatificació més nombrosa de tota la seva història; tant és així que possiblement amb els tres-cents anys de persecució!!! que varen patir els cristians per part de l'Imperi Romà no n'hi va haver tants. La veritat és que beatificar 498 persones d'una sola tallada, ja n'hi ha!!!; sembla que en tota la història de l'Església no s'havia donat mai. Si un ho pensa, n'hi ha centenars que esperen que els arribi l'hora d'ésser-ho i que per causes, molt sovint econòmiques, aquest moment no arriba mai. En canvi, si un aspirant a beat o a sant que tingui una congregació econòmicament forta i/o interès a la gent que controla el Vaticà, no hi ha que passar pena, aviat són fets sants; cas de n'Escrivà de Balaguer, on tota la força política i econòmica de l'Opus Dei feren possible que els miracles necessaris arribessin en el moment oportú, i igual passarà amb el papa Joan Pau II o amb Teresa de Calcuta, on els interessos polítics d'un i de l'altra, encara que divergents, faran que en el moment oportú els miracles no manquin i ja tindrem un sant més per a adorar, a pesar del que diu l'Antic Testament: "No et fabriquis ídols; no et facis cap imatge del que hi ha dalt del cel, aquí baixa a la terra. No els adoris ni els donis culte, perquè jo, el Senyor, el teu Déu, som un Déu gelós". (Èxode, cp. 20 vs.4 i 5). Sembla que aquest manament de la Llei de Déu se'l posen per capell.

Tota aquesta parrafada i el

principi de l'anunciat és que de tots els 498 nous beats no n'hi havia cap que fos de la part contrària, o sia, dels que afusellaren o mataren a qualche vora de carretera els anomenats nacionals, tot i que haguessin estat tan bones persones, fossin capellans o no com els altres. D'aquest també n'hi havia una bona catifa i, encara que hi havia moltes persones que pensaven que eren bona gent, no mereixien aquesta altíssima qualificació. Fins i tot hi va haver capellans que actuaren d'acord amb el missatge de Jesús i sense mirar si eren de dretes o d'esquerres a l'hora d'ajudar als seus feligresos; a aquests també els va costar la vida, com és el cas dels capellans mallorquins Martín Usero o del llubiner, Jeroni Poquet i Alomar -pocs anys abans havia estat rector de Son Carrió-, on la dreta més intolerant no va dubtar en fer-lo afusellar per haver donat un tassó de llet a un pobre o per haver ajudat a un republicà a escapar-se d'una mort segura; a aquests capellans tampoc els feren sants. Entre aquests molts foren els capellans, especialment bascs i catalans, que també moriren víctimes d'aquesta guerra cruel imposada; també aquests capellans eren gent bona, bons sacerdots, bons creients, catòlics, apostòlics i romans, però tingueren la desgràcia d'haver-se equivoat de bàndol.

Si un examina les biografies de totes les 498 persones que foren beatificades el passat dia 28 d'octubre, veurà que la gran majoria eren frares i monges i, sens dubte, en la gran majoria dels casos no es pot demostrar de cap manera que aquestes persones abans d'ésser víctimes d'una violència que tota guerra comporta, haguessin duit una vida digna d'ésser considerada com a sants. Eren religiosos, amb totes les seves virtuts i debilitats humanes. La gran majoria, per no dir tots, foren víctimes d'una guerra imposada per uns rebels que s'alçaren contra un govern democràticament elegit i beneït per una església que, una vegada més, va fer costat als poderosos, éssent així que molts de capellans es convertiren, des dels confesionaris, en espies dels aixecats. Quasi

totes aquestes persones foren víctimes d'una guerra cruel, com també ho foren les milers de persones de l'altra banda que també moriren, moltes vegades només per tenir una dona bonica i els cacics locals no poder suportar-ho, o simplement per no haver-li de pagar algun deute pendent, entre altres coses. I entre aquestes persones, religiosos o no, n'hi havia moltíssimes que també eren bones persones i que també mereixien tenir-les en compte.

Ningú sap si aquestes persones beatificades havien fet prou mèrits per ésser beatificades, tant sols sabem el que diu la propaganda dels col·lectius interessats en mantenir viva la idea de que la Guerra Civil Espanyola va ésser una Creuada en defensa de la religió catòlica, no dic cristiana, perquè el comportament de tota aquesta gent va tenir molt poc de cristià. Va ésser una guerra d'interessos on els grans terratinents foren els grans beneficiats de la victòria franquista, que eren els que perseguïen amb l'alçament i que aconseguïren a canvi d'un milió de morts. Els d'una part del riu han estat santificats, tots han fet mèrits per arribar a sant; els de l'altra part del riu estan cremant en el foc etern; i és que l'odi dels guanyadors vers els perdedors no va acabar guanyant la guerra, aquest odi encara segueix i de tant en tant els ho freguen pels morros. I aquelles paraules tant boniques de Jesús: "Estima els altres com a tu mateix". (Mateu, cp.22 , v 39) ni l'aplicaren llavors ni l'apliquen ara. I és que, com diu la dita hipòcrita, Jesús només va fer sants als seus, encara que quan Jesús anava predicant el seu novedós missatge per les terres de Palestina això de fer sants encara no s'havia inventat. Segur que si Jesús veiés tota aquesta parafernàlia de negoci que hi ha darrera els sants tornaria agafar un verdanc per donar-ne de valent a tots aquests de barretina morada o vermella que tan poc esment tenen de les paraules de Jesús. L'evangeli diu: "El meu temple serà anomenat casa d'oració per a tots els pobles i vosaltres n'heu fet una cova de lladres" (Marc, cp.11 v 17). L'Església no en vol saber res de tots aquells que

se significaren com afectes a l'alçament del General Franco, s'estima més mirar a l'altra part i esperar que les aigües es calmin i seguir amb el de sempre, per molt de perdó que demani, sempre ho ha fet i segurament ho seguirà fent, amb la boca petita.

Possiblement, en un parell d'anys ens tornaran fer una altra remesa de nous aspirants a sants i, si van així, ben prest no cabran en el santoral i els dietaris catòlics hauran de dur les pàgines repletes amb els noms dels nous beats. Sembla que això també li dóna bones rendes a Roma, i ja sabem que Roma sempre ha tingut fama de golafre.

I ara a pregar que aquests nous beats ben prest arribin a sants, si és que aquesta és la voluntat de Déu i no la de la Conferència Episcopal Espanyola, i a veure si tenim un poc més d'*enxufe* amb la gent de dalt, amb tants d'interceptors. I acabo amb les paraules de l'Evangeli de Lluc -cp 23 v. 34-: "Pare meu, perdona'ls, no saben el que fan"... o sí?

A Sant Llorenç, fem sabó reciclant oli de cuina

Els dies 6 i 8 de novembre de 2007 ha tingut lloc un curs de sabons ecològics a la delegació de sa Coma de l'Ajuntament de Sant Llorenç des Cardassar. El curs ha estat organitzat per la biblioteca de sa Coma i l'àrea de Medi Ambient, amb l'objectiu de donar a conèixer la manera de fer sabó reciclant oli de cuina.

Al curs hi han assistit 25 persones i ha estat molt participatiu. Ecològica-Mallorca ha estat l'encarregada de realitzar el taller, que s'ha dividit en dues sessions: en la primera s'ha fet sabó en pastilla i sabó líquid per rentar la roba i en la segona es farà sabó potàssic i sabó per escurar els plats. En el curs, Anabel Ferrer, responsable d'Ecològica-Mallorca va explicar quin és el procediment per elaborar els sabons i també

tots els avantatges mediambientals i econòmics que suposa l'elaboració de sabons obtinguts a partir d'oli de cuina. Més endavant es preveu fer més cursos a Son Carrió i a Sant Llorenç.

Delegació de Medi Ambient Ajuntament de Sant Llorenç

Demografia i societat

NAIXEMENTS

* Dia 27 d'octubre va néixer a Sant Llorenç en Said Djiop, fill de n'Alí i na Fatiha, enhorabona.

* El 26 d'octubre, a Sa Coma, va néixer en Pablo Baselga Fernández, fill d'en José i na Dolores. Salut.

* El 28 d'octubre va veure la llum a Sant Llorenç n'Arnau Parera Salas, fill d'en Sebastià i n'Àngels. Salut.

* El 31 d'octubre va néixer a Sant Llorenç n'Aina Alonso Femenias, filla d'en Miquel Àngel i na Catalina. La nostra enhorabona.

* El 12 de novembre, a Sa Coma, va néixer na Bàrbara Vílchez Valls, filla d'en Jaime i na Dominique. Salut.

* El mateix dia i també a Sa Coma, va néixer en Pablo Venteo Aguilera, fill d'en José Manuel i na Carmen. La nostra enhorabona.

DEFUNCIONS

* Dia 27 d'octubre va morir a Sa Coma n'Amador Menéndez Fernández, de 84 anys. Al cel sia.

* Dia 9 de novembre va entregar l'ànima a Déu en Josep Pomar Sureda, conegut a Sant Llorenç com *en Pep de Pocafarina*, a l'edat de 90 anys. Descansi en pau.

* Dia 10 de novembre, a Sa

Coma, va morir n'Antonia Polaino Martínez, de 85 anys. Al cel sia.

* El 14 de novembre va morir a Sant Llorenç na Magdalena Massanet Sancho, a l'edat de 77 anys. Que la vegem en el cel.

NOCES

* Dia 2 de novembre es casaren n'Alejandro Blázquez Kühn, de Palma, i na Yolanda Guerra North, de València. Enhorabona.

* El 10 de novembre feren l'esclafit en Manuel Alvarez Pinilla, de Badajoz i na Luciana Santamarta Andrés, de Sant Llorenç. Enhorabona.

* El dia 11 de novembre es casaren en Joaquín Cuevas Rueda, de Barcelona i na Francesca Maria Llodrà Sureda, de Sant Llorenç. La nostra enhorabona.

Bel Nicolau i Aina Simonet

El canvi climàtic és un fet... i les conseqüències ben prest també ho seran

Certament, que el canvi climàtic és un fet sembla que no hi ha dubte. Bé, ja sabem que sempre hi ha persones o països que posaran davant els seus interessos particulars i negaran aquest fet sia a com sia, encara que les proves sien tant clares que no cal tenir dubte.

Però, si ens aturem a pensar una mica, veurem que tot el que ens diuen els experts té una certesa difícil d'objectar i sinó veieu com en molts pocs anys les neus, fins ara perennes, als oceans Àrtic i Antàctic han anat rebaixant la seva amplitud, de cada any veiem que els cascs de gel s'aprimen i això té una lògica indubtable: si una persona multipliqués, o pogués veure, la temperatura de tots el cotxes que hi ha en el món que roden amb la seva corresponent temperatura veuríem que aquesta no és moc d'indiot. Si un comptabilitza els quilòmetres de bosc que cada any desapareix a tot el món per a mantenir les indústries papereres i altres indústries, tenint en compte que els boscs són el principal summifer del ràdi carbó. I si un a això li suma els milers i milers d'hectàrees que anualment es calen foc i pogués veure que molts d'aquests terrenys tarden anys i anys en tornar recuperar l'estat en què estaven abans, i si a això hi afegim els milions de metres cúbics de fums que des de terra l'home envia a la capa atmosfèrica, creant una espècie de manta impermeable que fa que, en molts de casos, enormes extensions de boscos, com per exemple a Alemanya, es morin degut a les pluges àcides.

Si ens adonem que totes aquestes accions provocades per l'home propicien que de cada vegada s'ampliïn les

extensions desèrtiques de molt difícil recuperació, veiem que després d'aquests grans incendis, les nostres muntanyes van perdent els seus arbres i van quedant-se en enormes roques pelades perquè les simples pluges van arrossegant la seva terra cap a la mar i, com a conseqüència, podem veure els desastres que hem vist a la televisió aquests darrers mesos, i si això li afegim l'ambició desmesurada dels poders econòmics, ja siguin locals, estatals o d'on sia, que construeixen a qualsevol lloc, l'ús desmesurat de l'aigua potable, etc., etc., ens adonarem que tant sols l'home és i serà culpable de tots els desastres que ens esperen si no som capaços d'invertir aquesta actitud. Però no basta que els petits països es comprometin a no enviar més radi carbó a l'atmosfera, també ho haurien de fer els poderosos -Xina, Rússia i, especialment, els Estats Units- però aquest països no en volen sentir ni parlar. Perquè per a ells, primer són els seus grans negocis, i hi ha que tenir en compte que aquests els fan fora de casa i els importa un ràvec si hi ha desastres al Perú, a la Índia o a qualsevol país de l'Àfrica negra o d'on sia, sempre que no sia el seu. I la prova és que fins ara no han volgut signar cap protocol internacional -Kioto, Sao Paulo o qualsevol altre-; la negativa sempre ha estat la seva darrera paraula.

Però sembla que la gent, els ciutadans d'arran del món, no se n'han adonat i segueixen votant tota aquesta

gent que fa befa dels experts o està a les ordres dels poders econòmics. L'altre dia vaig llegir que un líder polític espanyol havia fet un comentari sobre aquests problemes, dient que ningú pot saber que passarà d'aquí a tres-cents anys, quan el problema ja es aquí i després d'haver vist els desastres que hi ha hagut al nostre país, això que ho digui un curtet de gambals com en Bush està bé però que ho digui un aspirant a dirigir Espanya sembla una mica agosarat; es veu que a ell l'aigua no li va arrossegat cap casa o que segur que no té cap familiar que ho hagi perdut tot.

Certament, com deia al principi, el futur del Planeta Terra, serà molt diferent en molts pocs anys si no som capaços d'actuar fent front a tots aquests problemes que nosaltres mateixos hem creat, i no tan sols actuant adequadament dia a dia: no tudant l'aigua, anant alerta als incendis, utilitzant més els transports públics i deixant de banda els privats, no usar aerosols, i a l'hora d'anar a votar tinguem clar quins polítics duen o han duit una política medi ambiental millor. Si no ho feim, això a la volta del cap de cantó el Planeta Terra es pot convertir en un lloc insuportable, amb estius de cinquanta graus i hiverns de sota zero. Si no ens n'adonem de la realitat, després no caldrà queixar-nos i dir "noltros no ho sabíem"; ja serà massa tard.

Ignasi Umbert

FONTANERIA
JOAN MIQUEL

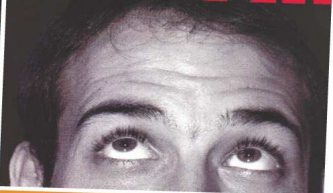
C/ Verge Trobada, 46. - Mobil 636089861
07530 SANT LLORENÇ

PER NADAL REGALA SA MÀNIGA

FLIPA!!

Màgia amb el Mag Manu (Canàries/Catalunya)

Dissabte, 22 de desembre,
a les 18 h
Entrada: 5 €

Per a públic a partir de 7 anys

Seminari d'Història del Teatre Català

Dijous, 27 i divendres 28 de
desembre
Matrícula: 20 €

Professorat de la UIB, Universitat d'Alacant,
Universitat Autònoma de Barcelona.

Vegeu-ne programes a part

Narracions de Salvador Galmés Lectura dramatitzada

Dijous, 27 de desembre,
a les 20 h
Gratuït

Dirigida per Rafel Duran

Intèrprets: Lluqui Herreno i Toni Gomila
Violí: Caterina Cladera

Nela i Zerafina

A PARTIR DE TEXTOS DE VÍCTOR CATALÀ I MERCÈ RODOREDA

Divendres, 28 de desembre,
a les 20 h
Gratuït

Dirigida per Joan Gomila

Intèrprets: Rosa Forteza i Maria Bel Riera

ÚNICA
FUNCIO
A MALLORCA

Romeo i Julieta (mientes + k parpadeas) COLOR DANSA ESPANYOLA (Barcelona)

Dissabte, 29 de desembre,
a les 21 h

Entrada: 15 i 12 €

www.colordansa.com

DESPRÉS DE LA FUNCIO
HI HAURÀ UNA XERRADA
OBERTA A TOTHOM AMB
LA DIRECTORA ARTÍSTICA
DE COLOR DANSA.

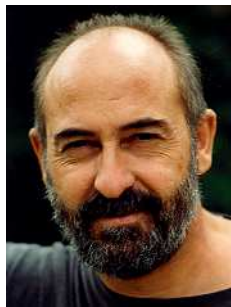
AUDITÒRIUM
SA MÀNIGA
CALA MILLOR

AJUNTAMENT DE
SANT LLORENÇ
DES CARDASSAR

INFORMACIÓ I TAQUILLA
971 58 73 73

www.samaniga.es
www.dansamaniga.com

Josep Cortès

En el ple ordinari del 8 de novembre tampoc no hi havia aglomeracions de públic, com ve essent habitual, i això que era a les 8 de l'horabaixa i no jugaven ni el Barça ni el Madrid. Només hi havia el *periodista* de Flor de Card i en *Gento*, tot i que un poc més tard s'hi va afegir en Rafel de *Ca na Vellaca*. És a dir: dos funcionaris i la premsa local. Com que en Mateu Frau era de viatge i hi havia una cadira buida, jo trob que me l'haguessin pogut oferir, i així almanco tendria més bon escriure la crònica, però es veu que als nostres polítics no els agrada compartir taula amb la xusma i no em digueren ase ni bèstia.

-Jo crec que val més així, no fos cosa que se pensassin que t'has passat a sa banda d'es polítics.

-P'entura tens raó.

El primer punt de la part resolutiva, l'A-1, era per aprovar les actes de les sessions anteriors, que varen esser confirmades per set vots a favor i cinc en contra.

-I com és que votaren en contra? Perquè es secretari no les havia redactades bé?

-No ho sé, no els ho vaig demanar, perquè ja saps que en es plens es públic no pot obrir boca.

El segon era per donar el vist i plau definitiu al compte general de l'exercici 2006. Aquí na Manuela va demanar la paraula, va entregar un escrit al secretari per a què l'inclogués a l'acta i el va llegir, en castellà, naturalment. No vaig tenir temps de copiar-lo tot, perquè no sé taquigrafia, però en línies generals crec que venia a dir que la situació econòmica de l'Ajuntament era caòtica, que el 50% de les contribucions no s'havien cobrat, que el sector de S'Illot II encara no havia pagat res, que la subvenció de la CAIB no s'havia cobrat, així com una transferència del CIM de 100.000 euros,

que els alts càrrecs municipals ho havien cobrat tot, però els petits proveïdors no, que uns funcionaris cobren hores extres i altres no, que s'havien gastat 90.000 euros en cridades telefòniques i que les festes havien costat el doble del que havien pressupostat. Per ventura va dir més coses però això és el que vaig poder arreplegar.

-Trob que xerren molt per telèfon, per s'Ajuntament...

-41.000 pessetes cada dia.

El batle li va respondre que havia fet una interpretació tergiversada dels comptes, que no és l'Ajuntament el qui cobra les contribucions, sinó la Comunitat Autònoma i que, en el cas de Sant Llorenç, es cobra un 92% en període voluntari. De la zona de S'Illot II no s'ha bestret res perquè hi ha l'acord de pagar-ho tot en haver acabat les obres i que si no s'havia cobrat la subvenció de la CAIB era perquè el seu partit, el PP, l'havia endarrerida aposta. Va concloure que en el document que havia presentat no hi havia res que s'ajustàs a la realitat.

-I com sabem qui té raó?

-Sa veritat és que no ho sé.

-I què va dir na Manuela?

-Aquí començaren a discutir entre ells i a no deixar xerrar s'altre, de manera que, per evitar que semblàs el "Tomate" o ses tertúlies de Tele5 o Antena3, es batle va donar es debat per acabat i passaren a sa votació: 7 a favor i 5 en contra.

En el tercer i quart punts s'havien de rebre les urbanitzacions del turó de sa Blanquera i del sector 3, que no vaig poder aclarir on era. Na Manuela va tornar repetir el seu argument de què l'Ajuntament havia de designar el qui podia firmar abans de la signatura, i el batle li va respondre que primer es firmava i després el ple ratificava la signatura, com per tots els ajuntaments i amb el vist-i-plau dels tècnics. En Pasqual va dir que a sa Blanquera hi havia problemes amb les pluvials i que si un dia hi havia inundacions seria culpa de l'equip de govern. Així i tot no va voler votar en contra -com el PP- i va optar per l'abstenció.

Una vegada acabada la part resolutiva el PP va presentar una moció

per a què l'Ajuntament insti el CIM a no pujar la taxa dels fems. Primer, com és norma, votaren la urgència de la moció, que va donar un resultat insòlit: quatre a favor -els del PP-, set abstencions -els de l'equip de govern- i un vot en contra -UM-.

-I això!?

-O et pensaves que en Pasqual votaria contra na Julve, que és s'encarregada en es Consell?

En el debat de la moció en Pasqual va donar una passada a na Manuela perquè no li havien fet arribar una còpia de l'escrit, i li va dir que, quant a les formes, feia el mateix que l'equip de govern. En Toni Sansó, que el solen sentir poc en aquesta legislatura, va entrar a rotllo dient que es tractava d'una moció política, a la qual cosa li va respondre na Manuela que precisament per això, per fer política, estaven dins l'Ajuntament. Al final, la proposta va esser rebutjada per 4 vots a favor i 8 en contra.

En el torn dels precis i preguntes -que crec que li haurien de canviar el nom i dir-li "torn de paraules", perquè de precis en fan pocs i de preguntes no en solen contestar gaire; més aviat donen opinions personals-, na Manuela va demanar com era que encara no li havien facilitat diverses informacions que havia sol·licitat feia temps, a la qual cosa li respongueren que avui feia soleiet i que el temps no duia punt de canviar, encara que es destriàs qualche nuvolet llunyà. També va demanar perquè na Rafela Riera, la secretària del batle, havia cobrat 1514 euros per 44 hores extres duites a terme durant la setmana de les festes, a raó de més de 6 hores cada dia.

-252.000 pessetes per una setmana!?

-Sí, a més d'es jornal.

-Sagrades!

I na Manuela també va demanar aclaracions de perquè havia facturat 3 hores per un programa de ràdio i per anar a missa.

-O també cobren per anar a missa!?

-Se veu que n'hi ha que sí.

-Això deu esser cosa d'es rector nou, que ha posat en marxa aquesta estratègia per veure si augmentarà es

nombre de feligresos.

-No crec que don Jeroni sigui d'aquests.

-I que has sentir dir si les va donar a sa bacina?

-No he sentit dir res, però no ho crec, perquè haguessin fet crides...

-I què li va contestar es batle?

-Que avui feia soleiet i que el temps no duia punt de canviar, encara que es destriàs qualche nuvolet llunyà.

-Val, entesos.

En Jaume, del PP, va demanar per què encara no s'havien rebaixat uns empedrats de Sa Coma que impedi-

el pas als minusvàlids i per què no s'havia restaurat el talaiot de S'Illot, si ja feia meos que havien acordat fer-ho.

-I li respongueren també lo del soleiet?

-Poc més o manco.

En Pasqual va demanar que es posàs la bandera mallorquina a totes els locals oficials, que se solucionàs el tema de les barreres de la plaça de l'Ajuntament -això ho va demanar als regidors perquè el batle, segons les seves pròpies paraules, "se'n toca els collons"...

-I això sortirà a l'acta?

-No ho sé..., que com estava el

polígon, que quan es llevarien les "llançaderes" de la carretera d'Artà i que els encarregats del Parc verd no haurien d'obligar els usuaris a desmuntar vidres o ferros per separar els materials, que això ho tocarien fer ells mateixos. Tota la seva intervenció va estar ornada d'expressions com "patètic", "penós", "trist" o "passa de castaño a oscuro", a més de acusar el batle de riure's dels regidors, dels llorencins i de tota la comarca.

-I les respostes?

-Que avui feia soleiet i que el temps no duia punt de canviar, encara que es destriàs qualche nuvolet llunyà.

Trobada de Premsa Forana a Porreres

APFM

Els integrants de l'Associació de Premsa Forana de Mallorca es reuniren el 3 de novembre a Porreres per celebrar una jornada de treball, la qual fou aprofitada per presentar els treballs de digitalització de l'hemeroteca i per reunir-se en assemblea general ordinària.

El batle de Porreres, Bernat Bauzà, fou l'encarregat d'encetar la diada amb un breu parlament en el qual destacà la labor realitzada durant prop de tres dècades per l'Associació.

A continuació, el director del Servei de Biblioteques i Documentació de la Universitat de les Illes Balears, Miquel Pastor, i el Cap d'Unitat de Digitalització i Web, Eduard del Valle, mostraren als presents l'estat dels treballs de digitalització de l'hemeroteca de Premsa Forana.

Pastor va fer constar l'interès que suposa fet de disposar de tota l'hemeroteca de Premsa Forana a l'abast d'un clic amb l'ordinador. Pastor va oferir a Premsa Forana l'oportunitat que l'hemeroteca digitalitzada passi a integrar-se a la Biblioteca Digital Científica que la UIB va obrir fa uns mesos.

Eduard del Valle va explicar que la fase actual dels treballs inclou l'escaneig d'aproximadament 270.000 de les 600.000 pàgines que Premsa Forana té a l'hemeroteca de la seu social de Sant Joan. Aquests treballs podrien finalitzar-se durant els primers mesos de 2008.

Va mostrar una petita part del

treball executat i va realitzar algunes demostracions de recerca en els documents PDF que s'obtenen després d'escanejar els volums, restaurar-los digitalment i aplicar-los un programa de reconeixement de text.

Els treballs s'han pogut dur a terme gràcies a un ajut econòmic de 70.000 euros concedit per la Generalitat de Catalunya.

Després d'un breu descans, la diada prosseguí amb la celebració de l'assemblea general. El president, Gabriel Mercè, presentà els informes de presidència i també de tresoreria, en absència de la tresorera Maria Galmés.

Gabriel Mercè va fer un balanç positiu de l'acció duita a terme al llarg del darrer exercici, especialment pel que fa referència a l'obtenció de publicitat conjunta. A la vegada, i després d'haver mantingut contactes amb representants polítics de diferents institucions, va transmetre als associats la intenció de les institucions d'augmentar el suport a la premsa feta en català i per entitats sense afany de lucre.

Al torn de precís i suggeriments es va tenir un record per a la recent desaparició del pare Salustiano Vicedo, fundador de Premsa Forana i de la revista "Apóstol y Civilizador". També varen sortir a rel·luir temes com el de la premsa forana digital i d'altres de caràcter administratiu que la propera junta directiva inclourà en el seu ordre del dia.

Seguidament la historiadora de Porreres, Maria Barceló, experta medievalista, obsequià els representants de Premsa Forana, amb una visita guiada pel casc antic de Porreres, tot visitant les cases més antigues de la vila antiga porrerenca, com la casa Bel·la o la primera parròquia que hi hagué; així com l'església local (coneguda com la catedral de la part forana mallorquina). La visita durà poc més d'una hora.

Tot seguit, l'amfitriona de la diada, Joana Mora, conduí els assistents a l'Ajuntament de Porreres, on es visità una exposició fotogràfica sobre la Guerra Civil a Mallorca, amb una selecció de fotografies del succés bèl·lic a Porreres. El batle de Porreres, obsequià tots els convidats, el llibre "Porreres. Desfilades de dia, afusellaments de nit" de Bartomeu Garí, i també "La Filharmònica Porrerenca. Estudi històric 1856 - 2006" de Maria Barceló, Francesc Melià, Marta Nicolau i Joan Ballester.

La diada culminà amb un dinar al monestir de Montision, que comptà amb la presència de la vicepresidenta del Consell de Mallorca i consellera de Cultura i Patrimoni, Joana Lluïsa Mascaró, la qual anuncià nous ajuts econòmics de suport a Premsa Forana.

Cal destacar que la jornada fou seguida en directe pel programa d'IB3 Ràdio "No et quedis a ca teva", que va realitzar diverses connexions coordinades per Biel Massot.

El Pare Vicedo ha mort Associació de Premsa Forana

L'Associació de Premsa Forana de Mallorca està de dol, però al mateix temps farcida d'agraïment, per la mort del Pare Salustiano Vicedo, pare franciscà que visqué 21 anys al convent de Sant Bernadí de Petra. Està de dol per la seva mort als 83 anys a una residència de Terol.

Però més agraïment que dol, ja que Premsa Forana no es pot entendre sense la seva figura i sense la seva feina:

-Feina constant i callada en la publicació de la revista "Apóstol y Civilizador" i de tot el que fes referència a la figura del Pare Serra i a la història de Petra.

-Feina acollidora per la confecció i edició de moltes de les nostres revistes de Premsa Forana. Hem de recordar que estam als anys setanta i vuitanta, les revistes disposam de minsos recursos econòmics i cal emprar l'enginy i el voluntarisme per poder treure les nostres revistes... I el Pare Vicedo amb la seva impremta i l'adquisició d'una nova màquina offset i el seu baix preu féu possible la continuïtat de moltes de les revistes de Premsa Forana i l'aparició de novelles.

-Feina aglutinadora i animadora en la creació del col·lectiu Premsa Forana: ell hi fou present i estirant del carro.

És per això que l'Associació de Premsa Forana de Mallorca vol retre-li aquest petit homenatge, expressant dos bons desigs: Que el Pare Vicedo tenguí allò pel que tota la vida ha lluitat: la pau. Que tots els qui feim feina a Premsa Forana el seu record sigui un estímul engrescador en la tasca de dur endavant les nostres publicacions malgrat els entrebancs... La constància del Pare Vicedo pot esdevenir llum dins el nostre caminar.

Pare Vicedo, Premsa Forana vos diu: **MOLTES GRÀCIES!**

Exposició a Sa Màniga

A principis de novembre es va inaugurar, a l'auditori Sa Màniga, a Cala Millor, l'exposició de pintura "Topografia interior", de Guillem Gelabert.

A l'acte hi assistiren el batle de Sant Llorenç, Mateu Puigròs, l'artista Guillem Gelabert i els regidors Joan Planas, Maria Galmés i Joan Santandreu, a més d'amics i companys del pintor i públic en general.

L'Exposició proposa una nova mirada i tonalitats dels paisatges de la Punta de n'Amer, situada al litoral del municipi de Sant

Llorenç des Cardassar, i estarà oberta al públic fins al 29 de desembre, durant els horaris habituals.

Tal dia com avui

ARA FA 115 ANYS

* Que s'acordà per primera vegada fer un padró d'habitants propi, ja que fins ara estava inclòs en el de Manacor (06.11.92).

ARA FA 110 ANYS

* Que, per motius que no s'especifiquen, va dimitir el batle Pere Josep Nadal Pasqual, juntament amb els batles de barri, el saig, el guàrdia municipal, els dos peons caminers i el peató de Correus de Son Carrió. Fou elegit batle nou Damià Mesquida Galmés (15.11.97).

ARA FA 70 ANYS

* Que Aleix Llull de Diego començà a exercir com a metge de Son Carrió, encara que no tengués caràcter oficial (04.11.37).

ARA FA 30 ANYS

* Que la banda de música oferí el seu primer concert en honor de santa Cecília (11.1977).

* Que acondicionaren una part del pati de l'Escola Nova com a parc infantil, però va durar poc.

ARA FA 25 ANYS

* Que posaren en català els rètols de l'Ajuntament.

ARA FA 15 ANYS

* Que Jaume Galmés guanyà el premi Salvador Espriu, per a poetes menors de 25 anys (12.11.92).

ARA FA 10 ANYS

* Que instal·laren semàfors de velocitat a les carreteres d'Artà i Son Servera (11.1997).

* Que Antoni Tugores va presentar un llibre biogràfic sobre el capellà llorençí Mateu Galmés (22.11.97).

Josep Cortès

Allò que amaguen els historiadors oficials sobre la bandera de Mallorca (I)

1387

Dia 26 de juny el procurador reial de Mallorca anota haver pagat 60 lliures i 8 sous a Jafudà Cresques, jueu, pel preu d'un mapamundi comprat per servei del senyor Rei segons manament fet en la carta signada a Barcelona dia 26 de maig. Es fa constar que el rei ja ha rebut el mapa i que en el preu hi són compresos 8 sous que costà el drap emprat per cobrir el mapa. (ARM Reial Patrimoni 3.456 f. 66)

1389

Dia 20 de juliol el procurador reial anota haver pagat 2 sous a Jaume d'Aulesa, argenter, "lo qual féu de hacer un senyal reyal per ops de fer senyal reyal en los archs de les ballestes qui de nou són estades fetes", per als castells de l'illa. (ARM Reial Patrimoni 3.458 f. 70v)

1448

Dia 12 de desembre, el procurador reial de Mallorca anota que va pagar 5 lliures a Joan Marçol, pintor, "per preu de un panó reyal ab barres grogues e vermelles, de canamàs, a ops e servey del castell reyal de Bellver de la illa de Mallorques, ahon era molt necessari".

D'altra banda va pagar 4 lliures i 4 sous a Lluís Prats, draper, per la compra de 3 canes de drap vermell i groc per vesir en Julià Pruners, morrodevaques. (ARM RP 3.535 f. 76)

1826

Aquest any, l'erudit Joaquim Marià Bover i Rosselló va redactar el volum tercer de la seva miscel·lània de notícies històriques, on al foli 98 reproduceix

el privilegi del rei Sanxo datat el 14 de desembre de 1312, amb la particularitat (ara per a nosaltres molt interessant) que Bover acompanya la transcripció del document amb un dibuix que no és altra cosa que l'escut quarterat de Palma i fa notar que "es copia de otra autorizada sacada del Libro den Torrella de la Librería de Pueyo por Furió". (AMP, ms. 72, f. 98, Joaquín Maria Bover y Rosselló, "Miscelánea erudita Maioricense", III, Palma 1826)

1899

Dia 3 de juny, "La Roqueta", setmanari mallorquí, comentava els regals que va rebre l'Orfeó Català: l'Ajuntament de Palma, un hermós pergami estil segle XIV, escrit en català, donant-li la benvinguda en termes molt encertats. I la Diputació li va fer present, per adornar l'hermosa senyera, d'una elegant corbata amb l'escut de Mallorca.

Dia 9 de desembre, reproduceix íntegrament la lletra de l'Himne Mallorquí. La Senyera, de Jaume Pomar.

1900

Dia 14 de gener, el setmanari bilingüe "Mallorca Dominical", a la secció de notícies històriques, parla dels orígens de la festa de Sant Sebastià, els retaules i pintures que s'han conservat; també comenta que entre els pobles que veneren aquest sant hi ha Pollença on es treu l'Estendard i dansen els Cavallets, i acaba la nota dient: "A Palma si no fos per la bandera espanyola (ien lloc de la mallorquina!) que s'issa en el balcó de la Sala, el poble que no compareix a la funció religiosa de la Seu, no sabria quina festa és dia 20 de gener".

Dia 5 d'agost, reproduceix íntegrament l'himne mallorquí titulat La Senyera, lletra de Jaume Pomar.

Dia 12 d'agost reproduceix íntegrament Lo nostre Estandart, cantoria dedicada als orfeons mallorquins, escrita per Bartomeu Ferrà el dia de Sant Jaume, patró d'Espanya".

1903

Dia 2 d'abril, reunit en sessió

l'Ajuntament de Palma, el senyor Martí proposa que l'Ajuntament "adquiera la Bandera Mallorquina para ser colocada en los días de sesiones en el asta que existe en el balcón de las Casas Consistoriales". El batle expressa que si venia el cas "de colocarse la tal bandera debía ser debajo de la Española". El senyor Rosselló i Gómez "se opuso a que se coloque la bandera mallorquina, pues en el asta debe ondear solo la española y que si bien ama a Mallorca como el primero, la proposición del Sr. Martí pudiera dar lugar a disgustos por considerarse un acto de regionalismo parecido al de Cataluña". El senyor Martí insisteix que la bandera mallorquina no ha d'excloure l'espanyola "pudiendo coexistir ambas juntas como en Suecia y Noruega, y que el Ayuntamiento de Palma es regionalista y así son la mayoría de los acuerdos tomados y que el partido Republicano Mallorquín es regionalista o federal que es lo mismo". Es va tractar si seria convenient o no nomenar una comissió especial per estudiar el cas, i feta la votació, 10 votaren negativament i el president i 8 més votaren a favor. (Arxiu Municipal Palma, Actes Ajuntament AC 198 f. 142-143v)

Dia 9 de maig, el setmanari regionalista "Gazeta de Mallorca" publicava aquest article:

Bandera mallorquina

"No se'n es tornada parlà ni una paraula, en sessió dalt la Sala, d'aquella proposta que presentà En Martí -es dia matex des jurament des soldadets novells- sobre es posà bandera mallorquina en es balcó principal de s'Ajuntament nostro, durant ses hores de sessió.

Sa proposta passà, aquell matex dia, a sa comissió de Foment, perque hi digués lo que hi trobava. Y durant es trenta sèt dies trascorreguts de llavò ensà, haurà tengudes sa comissió altres coses més urgents o de més importancia a on atendre, y ha perllongada aquesta mentres tant, fins que qualcú de bell nou la torn remoure.

Ramon Rosselló

Esbaldir

Guillem Pont

Jugar el joc dels mots perduts, és una activitat que ja hem fet amb varis grups d'amics. És molt simple, es tracta de pensar i dir, sense repetir (vol dir que cada participant n'han de preparar unes quantes) paraules que fa temps que no han sentit a dir, mots gairebé oblidats. És un exercici lúdic, barat, que exercita la memòria i que

sempre aporta informacions i records, i també, a vegades, motius de controvertència, sempre sana, sobre significats.

Que fan racó a part o banda, en tenc varies llistes de "paraules perdudes" derivades d'aquests jocs.

L'altre dia, per casualitat (o no, existeix la casualitat?) ens vaig conèixer una de nova: esbaldir¹. Així succeí: Estàvem en un entorn ben casolà.

Enfrescats en rutines laborals habituals (per què no dir-ho?, un escurava i l'altre passava). L'entorn era distès, d'acceptació de "l'altre com a legítim en la convivència, sense prejudicis ni expectatives"², simplement "estant" i compartint uns moments de la vida³.

I si fa no fa el diàleg anà així:

-Ho has de fer bé.

-Fotre! Quina és la feina del passador si no és repassar?

-No, no és respassar, és esbaldir.

-Què és això?

-Passar el plat per aigua clara.

-Au, vés, quantes vegades ho vas sentir

a dir?

- Les necessaries per saber-ho.

Amb quatre llongos vam arrambar l'inevitable diccionari Alcover-Moll i cerca cerca i...

ESBANDIR o ESBALDIR. v.tr.//

1.- Escampar, estendre (va meu!)

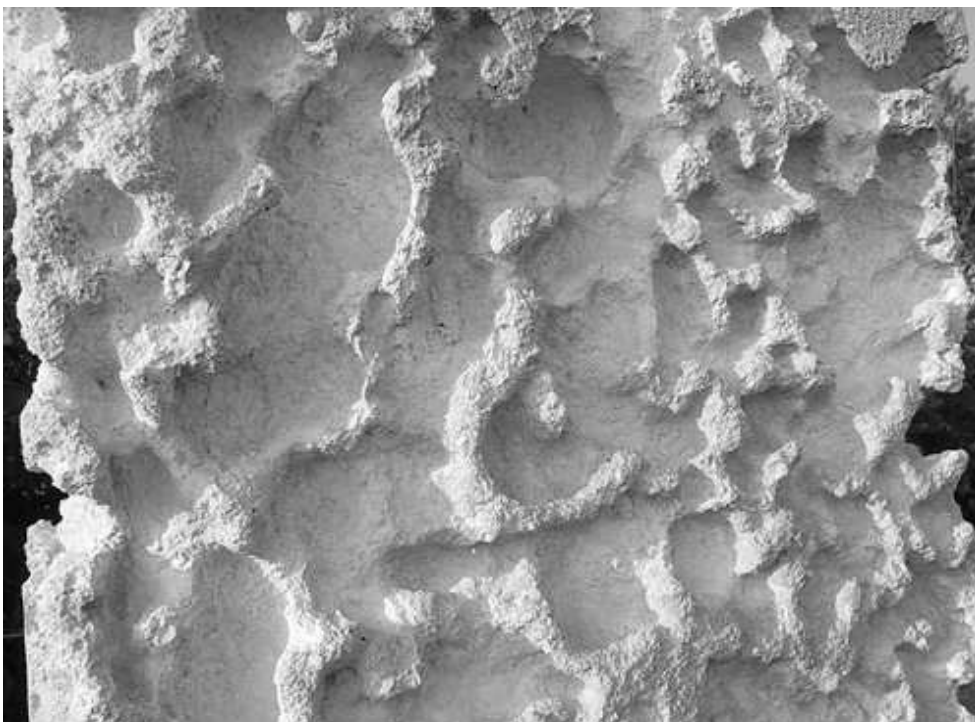
2.- Obrir amplament una cosa, separant

nutricional bàsic.

Esbaldir, quin mot més bell. I quin significat més profund. En les primeres accepcions pel que pogués tenir de generositat; això d'escampar o estendre idees i conceptes després de la pertinent anàlisi derivada de la separació de cada

una de les parts que conformen el tot en deu fer part de moltes de les utopies que encara rodolen (sortosament).

I en el sentit de passar per aigua clara una peça de vaixela, què me'n direu? És passar definitivament al net, al buit; desfer-se'n de les darres restes de sabó -element específic de neteja- per poder rebre altra vegada nous aliments des de la neutralitat més assèptica, sense restes ni gustos ni condicionants del passat...

les parts que la clouen o formen (tira!)

3.- Espargir, fer que se'n vagi una cosa que està reunida (encara va meu!)

4.- Estendre's la mar per la platja (mmmmm!)

5.- Passar per aigua clara i rentar novament una peça de roba que ja ha passat per la bugada, una peça de vaixela que s'ha rentat amb sabó o lleixiu (merda!, va seu!).

6.- Esquitxar, espargir coses menudes

7.- Llançar a bocins una cosa

Quina meravella que és aquest diccionari, la quantitat d'informació, de matissos que aporta rera cada paraula... Com si fos ara recordo les lectures compartides que, d'alguns mots i sense altre motiu que la recerca de la certesa, férem amb Mn. Rosselló de Firella; ell sí que tenia ben interioritzat l'hàbit de tenir-lo sempre a mà, com si fos un element

Imaginau per un moment que poguéssim esbaldir el nostre cervell? Que poguéssim netejar els sentiments perversos, els coneixements parcials, falsos o inútils, les barreres d'autodefensa que ens hem anat muntant amb els anys... tot per encetar cada dia un nou dia des del no res, des del blanc positiu...

Fet, vull treballar la tècnica de l'esbaldir interior (encara no sé com, ni quan ni de quina manera) per poder partir del "no res" cada dia. No sabeu el que m'agradaria dominar-ne la tècnica.

No, no es tracta de canviar de peça de vaixela (ésser, història, entorn), es tracta simplement de cercar una altra manera d'encarar les coses de la vida sense prejudicis, simplement això.

Imatge: Peça de marès blanc (com la vaixela?), molinat (certa semblança a un cervell?) que es troba vora la voltera d'en Sorrilla

1 Aportada a la llista per na Caterina de Son Pons (a Sant Llorenç de ses Sitges)

2 Coneguda definició d'amor

3 Filosofia que impregna la coneguda cerimònia oriental del te

Les témpores de Sant Tomàs

Tomàs Martínez

Mossèn Antoni Maria Alcover, al volum XXIV de l'Aplec de Rondaies Mallorquines que publicà amb el pseudònim de *Jordi des Racó* a l'editorial Moll, a l'apartat de llegendes i supersticions ens parla de "Ses témpores de Sant Tomàs". Ens conta que són uns dels dejunis que manava la Santa Mare Església i ens relata que les ànimes dels qui no han fet aquest dejuni les campen tan i tan malament en el trànsit d'aquesta vida a l'altra.

Així li va explicar na Catalina Rubí, de malnom *Grossa*, de Lluçmajor: "Conten que ses ànimes, tot d'una que la mort les treu d'aquesta vida, han de passar per d'alt d'una serra que hi ha a l'aire.

Com que fa tan mal passar-hi, sa pobra animeta se posa a cridar: -Jo caic!, Jo caic! Aquí el Bon Jesús li crida: -Serva't! Serva't!

-Amb a què m'he de servir? - demana s'ànima.

-Amb les Témpores de Sant Tomàs, si ben dijunades les has.

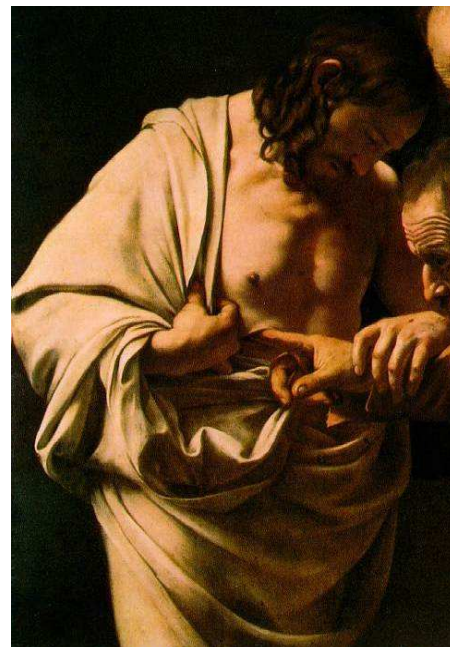
Si aquella ànima les ha mal dijunades, cau de bec dins l'infern.

Ara si les ha ben dijunades, passa més falaguera que un estel, i amb un vol se tira dins el cel."

Les témpores formen o han format part de la cultura popular i les podem definir com a breus cicles litúrgics que es corresponen amb l'inici de les estacions de l'any. Aquesta paraula prové del llatí, "tempora", que és el plural de la paraula "tempus" i significa temps i, també, estació. Les témpores figuren, fins no fa molts d'anys, en el calendari litúrgic de l'església catòlica associades a tres dies, el dimecres, el divendres i el dissabte. Eren dies de dejuni i de rogatives. Foren instituïdes pel papa Calixt I, segons alguns autors l'any 200 després de Crist o pel papa Sirici, 400 anys després de Crist, segons altres autors. Pareix que aquests cicles litúrgics haurien substituït les festes paganes que se celebraven amb motiu de la collita del gra, de la collita del raïm i de la sembra. Una manera de dejuni semblant a les témpores apareix a l'Antic Testament quan el profeta Zacaries fa referència a un dejuni especial que s'ha d'observar el quart, cinquè, setè i dècim mes de l'any.

Si hi ha quatre estacions hi ha d'haver quatre témpores, les de primavera, les d'estiu, les de tardor i les d'hivern. Les del mes de setembre varen ser les de Sant Mateu i les de Sant Tomàs (festivitat celebrada tradicionalment el 21 de desembre, ara dia de Sant Pere Canisi, per ordre del Vaticà), corresponen a l'estació que està a punt d'arribar.

Diu la tradició que qui vol saber el temps que farà durant l'hivern ha d'observar durant els dies de la témpora (dimecres, divendres i dissabte de la tercera setmana de desembre) el temps que fa cada un d'aquests dies i fer-li correspondre cada un dels mesos de l'hivern. Així el temps que fa el dimecres correspondrà al temps que farà el mes de gener, el temps que fa el divendres

al del mes de febrer i el de dissabte serà el temps que farà el mes de març.

A altres latituds també s'observen els darrers dies de l'any que acaba i els primers dies de l'any que arriba. Així fan observació dels dies compresos entre el 24 de desembre i el 6 de gener i adjudiquen a cada dia un mes de l'any: el 24 o el 25 de desembre es correspondran amb el temps que farà el gener, el 25 o el 26 amb el febrer i així successivament. Així amb aquesta observació podem estar quasi ben segurs del temps que farà l'any que ve, sempre que a l'hora d'observar i prendre nota no confonguem el cul amb les témpores.

Halloween, Calo...què?

Joan Lull Vives

Es disfressen de follets, fantasmes o dimonis. Es posen capes negres o llençols blancs, unes dents de vampir i agafen graneres per volar. Surten al vespre i van de casa en casa demanant caramels, doblers o qualsevol altra recompensa als adults. Que aquests els en donin vol dir que han acceptat el tracte. En cas contrari, seran objecte de burla per part dels infants.

És el Halloween, mot derivat de l'anglès *All Hallows' Eve*, o Vespre de Tots Sants. Es tracta d'una tradició d'origen celta relacionada amb el món dels morts i amb l'entrada a l'hivern. Primer només se celebrava als països anglosaxons, especialment el Regne Unit, Irlanda, Canadà i els Estats Units. Amb la globalització, però, s'ha estès a molts altres països, especialment del món occidental. El gran poder econòmic, polític i cultural americà l'ha escampada pertot arreu, com ha fet també amb altres celebracions, com la del *dia dels Enamorats*, el 14 de febrer, i amb la tradició del Pare Noel.

En un món cada vegada més globalitzat, la tradició, com tantes altres coses, deixa de tenir sentit. Segons el diccionari, tradició és la "transmissió oral de pares a fills de fets històrics, de creences, de doctrines religioses, etc; allò que és transmès oralment de pares a fills; costum que ha prevalgut de gene-

ració en celebració". Així, a principis d'hivern fer matances, el dia de Tots Sants anar al cementeri, per Pasqua fer panades i menjar freixura, per Nadal fer i menjar torró, els Reis d'Orient, els foguerons i els dimonis de Sant Antoni, celebrar el sant... són fets tradicionals, costums heretats dels nostres pares. Per contra no ho és, encara que pareixi un costum arrelat, celebrar l'aniversari dels nostres fills -el *cumpleaños*, abominable nom!-; i molt menys entonant la -també abominable i pareix que insubstituïble- tonada del *Cumpleaños felís!* Tampoc no ha estat mai nostre posar l'arbre de Nadal o penjar pares noels a finestres i balcons: a Mallorca sempre s'havia fet el betlem.

Pel que fa al Halloween, Sant Llorenç tampoc no se n'ha lliurat. Des de fa alguns anys, durant la vetllada del 31 d'octubre podem veure pels carrers del nostre poble nins i nines disfressats d'éssers tenebrosos que toquen a les portes de les cases. Els més grans -i no tan grans- no entenem el motiu de tal celebració, per ventura no sabem ni pronunciar-ne el nom. Som conscients que s'ha introduït fa poc, això sí; que se celebra de cada vegada més, a pesar de ser aliena a la nostra cultura; que ja rep el suport de les institucions i dels grans poders fàctics. La considerem una mena d'allau perillosa impossible de frenar, però ens quedam amb els braços plegats. De cada vegada som més dife-

rents de com érem, ens aferram ulls clucs a qualsevol cosa que vengui de fora amb l'excusa de la modernitat. Així, potser en un futur no gaire llunyà, per Nadal penjarem a la xemeneia de ca nostra un parell de calces farcides de dolços i fruita; o el 4 de juliol celebrarem el Dia de la Independència (dels Estats Units, que ningú no es malpensi!); o el quart dijous de novembre tendrem una festa que potser es dirà *Tansguívinc*, -Dia d'Acció de Gràcies, suposant que la nostra llengua encara sigui viva-; o farem el Dia del Treball el primer dilluns de setembre; o dia 1 d'abril l'anomenarem *Eiprillfulsdei* i ens passarem el dia fent bromes a tothom. O per ventura haurem d'observar el dejuni rigorós que ens imposarà el ramadà. Qui sap.

Toieria
Femenias
 llistes de noces
 objectes de regal
 Rector Pasqual, 8 - Sant Llorenç

II sortida (21.10.2007): El castell del Rei

A les 8.30 del matí, i puntuals com sempre, partim de Sant Llorenç. La d'avui és una excursió llarga, d'una durada aproximada de 7 hores i, per tant, està catalogada amb la màxima dificultat, 5 morros.

Quan davallam de l'autocar, a cala Sant Vicenç, ens adonam del fred que fa avui, i això que ja són les 10.30. Sembla que hagi vengut l'hivern de cop, la qual cosa ens sorprèn, avesats com estàvem al temps plàcid i asserenat dels últims dies. Contribueixen a aquesta sensació l'absència de sol, el vent fresc que bufa bastant fort i el moviment violent de les ones del mar, que veim rompre amb força contra les roques de la cala.

Tot just haver acabat de berenar partim, la gent ja té ganes de partir a caminar per tal d'encalenticir el cos. Començam fent un tram del camí dels presos i aviat ens desviam muntanya amunt.

Anam pujant i davallant turons i muntanyes a través d'un camí poc assenyalat. Més que manca de fites, el que ocorre és que, de vegades, ens costa veure-les, degut a què el camí és poc freqüentat i sovint s'amaga sota ullastres joves, porrasses, càrritx i mates, la qual cosa fa que un parell de cops ens desviem una mica de la ruta.

Feim una aturadeta breu sobre el cim d'un turó des del qual veim, bas-

tants metres a baix a la nostra dreta, dues cales, cala Estremer, la primera, i cala Castell, la de més enllà. Al costat esquerre, muntanyes d'alçada desigual pelades o bé cobertes per un mantell verd lleugerament ajagut en el sentit en què bufa el vent. La vista

és espectacular. No es veu res que sigui fruit de la mà humana.

Reprenem la marxa i seguim travessant turons. Ara ja ningú té fred, perquè sovint pujam cap amunt, amb l'afegitó que el camí és pedregós i segueix estant bastant envaït per les plantes.

La propera aturada per agrupar els excursionistes és a Cornavaques (542 m), des d'on tenim una preciosa panoràmica de Pollença i Alcúdia.

Quan arribam al vèrtex geodèsic el grup es divideix en dos: alguns queden a dinar allà, mentre que els al-tres continuaran fins al Castell del Rei, que des d'aquí on som ja es veu.

Per arribar-hi, la principal dificultat és, altra vegada, la brutor del terreny, que no hi ha gaires fites i, a més a més, que haurérem de botar paret. Però no hi ha res impossible per als Trescadors i en una hora aproximada-

ment ja hi som. El castell d'enfora semblava simplement una gran roca natural, ja que les pedres amb què està fet tenen la mateixa tonalitat que la roca sobre la qual s'assenta. Els seus murs estan bastant enderrocats i no és possible accedir a l'interior, la porta d'accés al qual es troba tancada amb una barrera de ferro.

Dinam allà dalt, a una explanada on estam arrecerats del vent. Panxa plena i després d'haver fet la imprescindible fotografia de grup, refem el camí en sentit contrari per tal de tornar al lloc on ens espera la resta del grup.

La tornada s'ha de fer pel mateix lloc, la d'avui no és una excursió circular, per la qual cosa ara haurérem de davallar per allà on abans havíem pujat. La gent està una mica cansada, i per això segurament el camí se'ns fa llarg, sembla com si no haguéssim d'arribar mai. Però, turó rere turó, passa darrere passa, unes tres hores després tornam a enllaçar amb el Camí dels presos.

Dins el bus, entre el cansament i que ja gairebé fa fosca, la gent es posa còmoda. N'hi ha fins i tot que es queden adormits sobre l'espatlla del seu company de butaca. Demà segur que n'hi haurà molts d'esbravonats.

Per què ens oposam a la construcció de l'hospital de referència a Son Espases

Davant la decisió de l'actual Govern de les Illes Balears de continuar amb el projecte del PP de construir l'hospital de referència a Son Espases, les entitats socials sotasignats i molts de ciutadans i ciutadanes de Mallorca volem expressar que ens oposam, com al llarg de tots aquests anys, a aquest projecte, alhora que fem palesa la nostra protesta i el nostre desencís per l'incompliment flagrant d'una de les principals promeses electorals dels partits que conformen el Govern. Les raons són les següents:

1. Inevitablement, la construcció de l'hospital a Son Espases suposa la destrucció de l'entorn del Monestir de la Real, com a element cultural, paisatgístic i d'arrels històriques d'enorme valor per a tot Mallorca.
2. Per si no n'hi hagués prou, atesa la congestió actual de trànsit rodat a la zona (via de cintura, camí dels Reis, Polígon de Son Castelló...), l'hospital de Son Espases suposarà, necessàriament, la construcció del segon cinturó de Palma, i, consegüentment, un enorme impacte ambiental i un gran consum de territori a les zones afectades (Son Sardina, el Secar, Establiments, Son Roca, la Vileta, Son Rapiña...).
3. Les obres iniciades ja han destruït jaciments arqueològics del segle I a c de manera irrecuperable sense que tinguem coneixement que s'hagin de-purat responsabilitats. Una sèquia àrab parcialment destruïda i una necròpolis arrasada ja han estat víctimes de la cobdícia i la incultura.
4. El lloc on es construeix l'hospital és una zona d'alt risc d'inundacions, sen-

se que el projecte actual prengui les mesures correctores per evitar-ho. El centre sanitari incompleix clarament el Pla Hidrològic Nacional i el Pla Hidrològic de les Illes Balears. Això pot tenir desastroses conseqüències en cas de gota freda, cada vegada més probable.

5. Des del punt de vista sanitari, l'hospital de Son Espases no podrà donar servei fins que no estigui completament acabat. En canvi, l'opció aprovada per consens amb anterioritat -la reconstrucció del nou Son Dureta- hauria pogut donar servei per fases, acurçar els terminis d'atenció hospitalària i a més abaratir costos.

6. Per tant, el nou hospital a Son Espases només beneficia els especula-

dors de la compravenda de terrenys, les empreses constructores i les que gestionaran privadament els serveis hospitalaris durant dècades. És a dir, el govern Antich avala íntegrament el pelotazo especulatiu que va pactar el PP amb els interessos privats.

7. Aquesta decisió del nou govern, si no la rectifica, suposarà un frau polític molt greu. El govern presidit pel senyor Antich va ser triat pels ciutadans i ciutadanes per les promeses electorals, per fer justament el contrari del que ara vol fer, amb la deslegitimació consegüent davant el seu electorat i el conjunt de la ciutadania.

8. Amb Son Espases es crea un precedent que allunya les esperances d'aturar altres projectes agressius contra els espais naturals, a Mallorca i a les Balears. El govern Antich, en sotmetre's als poderosos, deixa la porta oberta a altres destruccions, com les Fontanelles, Port Adriano, façana marítima de Palma, etc., a més de decisions ja preses, com anul·lar el PORN de la península de Llevant, etc.

Per tots aquests motius, demanam al Govern presidit per Francesc Antich que, de manera immediata, rectifiqui la decisió de construir l'hospital de referència a Son Espases, i apliqui una alternativa més racional per a l'hospital de referència de Mallorca, respectuosa amb l'interès general de la ciutadania i fidel als compromisos polítics dels gestors actuals.

Rectifiquau! Respectau La Real! Respectau Mallorca!

Obra Cultural Balear

- Si et sents decebut...

VINE!

MANIFESTACIÓ
DISSABTE 24/11/07
A LES 18 H.
PLAÇA ESPANYA - PALMA
RESPECTAU LA REAL
RESPECTAU MALLORCA

El paripé del Comitè de Competició de la FFIB

Ignasi Umbert

Si en la passada edició de Flor de Card, en una carta adreçada al seu director, donàvem compte de l'escrit remès al Comitè de Competició de la Federació de Futbol de les Illes Balears en relació als fets ocorreguts el passat dia 28 d'octubre durant el partit jugat al Camp des Moleter entre el C.D. Cardassar i el Collerense, tres setmanes després ja tenim sentència: no hi ha hagut cap sorpresa, ha estat la que tothom ja sabia, no debades nosaltres no som un Club dels anomenats grans de l'Illa i, per tant, de gent tan amoral com aquesta no es poden esperar miracles. Aquest temps ja ha passat, només demano que la seva consciència els rovegui l'ànima i els acompanyi tota la resta de la seva vida; serà el premi que s'hauran guanyat per actuar d'aquesta manera tan immoral i perversa.

Efectivament, ara ja podem dir amb tota seguretat que hi ha dos reglaments per aplicar segons convingui. Tant és així que un fet quasi calcat a aquest va ésser el partit de juvenils entre l'Alaró i el Cardassar; el partit va ésser suspès per expulsió de quatre jugadors, i un cinquè no ho va ésser perquè, segons el que l'àrbitre reflecteix a l'acta del partit, no el va expulsar per por que li pegués. En aquest cas, el Comitè decideix que s'han de jugar els vint minuts que encara mancaven per a acabar el partit. El Cardassar perdia per 2-0 i els quatre jugadors expulsats eren de l'Alaró. El Comitè no té gens en compte el que diu l'àrbitre "al quinto no lo expulsé por miedo a ser agredido".

Partit Port de Pollença-Son Roca: quatre expulsats del Port de Pollença. L'àrbitre suspèn el partit. Decisió del Comitè: "Que es jugui el temps que encara mancava a porta tancada al

camp del Port de Pollença".

Partit Cardassar-Xilvar: dos expulsats, un per cada equip. Al jugador del Xilvar, que és el qui provoca l'agressió, 2 partits; al jugador del Cardassar, que és el qui es defensa de l'agressió, 3 partits.

Decisió del Comitè de Competició del partit suspès Cardassar-Collerense: un any de suspensió pel nostre jugador, multa al Club, pèrdua definitiva del partit i tres gols fantasmes endossats al Cardassar. O sia, que després d'estar dues setmanes donant corda als cans, aquests han mossegat de valent. Després de tot un paripé, el Comitè ha demostrat l'inútil que és, lo falsos que són i que estan a les ordres de la veu del seu amo. El que no han demostrat és res en absolut del que l'àrbitre Sr. Gómez Romero reflecteix a l'Acta del partit. Han primat més les mentides de l'àrbitre que tots els arguments que pugui haver al·legat el nostre Club; tant es així que tant sols han tingut la vergonya d'enviar a declarar el president del Cardassar, tal com els havia demanat. Tan sols ens queda pensar què hauria fet aquest Comitè que jutja simplement llegint les actes, sense importar-li que sia veritat o mentida el que l'àrbitre hi reflecteix. O és que no hi ha àrbitres mentiders? O venjatius? O venuts? O curtets de gambals que no saben el reglament? Vés a saber de quin peu es calcen aquests que un dia decideixen fer-se àrbitres, suposo que per tenir un poc de poder durant l'hora i mitja que dura el partit, cosa que d'altra manera no sortirien mai de l'anonimat. I per això són perillosos, perquè l'afany de notorietat els converteix en personat-

ges dels quals val més estar-ne enfora perquè si no te l'han feta, prest te la faran. Deia que tant sols ens quedava pensar com actuaria aquest Comitè, o aquests àrbitres, si el nostre Club fos un At. Balears, un Constància o un Manacor. Jo no vull contestar a aquesta pregunta, val més que la vos contesteu vosaltres, amics lectors. El que si tinc clar és que amb Comitès esportius com aquest que tenim al nostre futbol balear, amb un Col·legi d'àrbitres intransigent i autoritari i afamat de poder, difícilment el nostre futbol té cura perquè la ferida és molt forta. Jo tan sols he posat tres exemples de com el Comitè de Competició jutja els partits i, com podeu veure, el reglament és completament diferent segons sigui l'equip jutjat. Si no és així, que vingui el qui està a les altures i ens demostri el contrari, i mentre els àrbitres no deixin d'ésser omnipotents i puguin fer el que els doni la gana, això no té cura; i si això no té cura val més deixar-ho anar, que a ca seva és allà on un està més bé.

JOIERIA
IGNASI

Bassel
SWISS MOVEMENT
www.bassel.com

Pedro Galmés Brunet i Antònia Llodrà Galmés

Pedro Galmés

Segons les meves dades, ho puc assegurar, és el matrimoni que va néixer i més ha viscut durant la seva vida en el poble de Sant Llorenç des Cardassar, des del 1915 fins a l'actualitat.

En Pedro va néixer el 15 de febrer de 1915 i aquest mes d'agost tenc complerts 92 anys i 6 mesos. La meva dona va néixer el primer de maig de 1916, per la qual cosa té 91 anys i 3 mesos. Tots plegats, fa un total de 183 anys i 9 mesos.

Només vaig deixar de viure-hi fa dos anys i mig i la meva dona en fa ja 5, per la malaltia anomenada Alzheimer, que li ha fet perdre totes les seves facultats físiques i mentals. Tots dos estam a una residència anomenada Cala Estància, molt prop de Palma i ran de la mar.

Els meus amics, de jovenet, eren diversos. Els que record els deien Pep Riera Caldentey, *Sorrilla*, Llorenç Melis Soler, que vivia al carrer Major; un altre era fill del metge titular i li deien Xerafi Nebot. En Pep *Sorrilla* l'any 1936 estava a la part franquista i tenia un germà anomenat Pere que estava a la ma-

rina, a Barcelona, i va venir amb el desembarcament a Mallorca, l'any 36. Aquests vaixells estaven baix del comandament del capità Bayo, resultant que els dos germans es disparaven l'un contra l'altre en els seus respectius grups. Un altre amic era en Llorenç Girart, *Llorenç des Puig*, que tenia tres filles, jo les vaig conèixer personalment i eren molt guapes. Una es va casar amb un jove d'Artà, de la Guàrdia Civil, i aquest home va arribar tan amunt que va arribar a esser el cap superior de la Guàrdia Civil d'Espanya. Les altres dues filles es casaren amb persones de prestigi. En Xerafi va morir als 14 anys en un accident de cotxe. En Llorenç Girart va morir d'una caiguda des de la teulada de casa seva. En Pep *Sorrilla* el mataren al front, era sergent provisional. Aquests dos germans tenen una germana que li diuen Francesca *Sorrilla* i està a una residència a Son Granada, Palma. D'aquell grup només queda viu el qui subscriu.

He llegit un tom de l'escriptor Camilo José Cela, amb el seu nou viatge a l'Alcarria. Aquests pobles són molt hermosos i la gent molt agradable per la seva antiguitat i costums. A qualcun d'aquests pobles fins i tot hi havia gallines amb els seus pollets. Part d'aquests pobles estan a la província de Guadalajara. Els que jo vaig conèixer es deien Sigüenza, Jadraque, Cogolludo i Arbancón, que és el més petit. La majoria d'aquestes terres eren del comte de Romanones.

Al final de la guerra espanyola, l'abril de 1939, els que tenien graduació,

ja fossin sergents o oficials, ens llicenciaren uns mesos més tard per si volíem quedar a l'exèrcit. Per això ens llicenciaren més tard, per si volíem feines civils. Jo vaig preferir una feina a l'Ajuntament, amb diversos càrrecs durant 43 anys i 10 mesos.

La meva dona, que havia ingressat a un taller de brodats a màquina i a mà als 17 anys, va passar a fer feina a les oficines i sala de dibuixos. Després d'alguns anys, quan en tenia 35, fou la gerent de l'anomenat *taller gran*. Als 57 anys el varen haver de tancar per no ser rendible.

El que he escrit és perquè una persona de 92 anys d'edat, per passar el temps, es dedica principalment a llegir i escriure. Durant aquests anys he llegit, entre d'altres, la història de Mallorca, la d'Espanya i també novel·letes rurals de l'escriptor mossèn Salvador Galmés anomenades "Flor de Card", "El garriguer d'Infern" i "La dida"; ja les havia llegit altres vegades. He llegit els toms de l'escriptor Vizcaíno Casas anomenats "Los pasos perdidos", tercera edició amb més de 70.000 toms venuts; un altre anomenat "Los descamisados", venuts 75.000 exemplars; un altre anomenat "Al tercer año resucitó", IV edició 70.000 llibres venuts. He llegit el llibre d'Angel María de Lara anomenat "Se vende un hombre", amb 82.000 exemplars. També he llegit part del llibre anomenat "Código da Vinci", autor Dan Brown, crec que en feren una pel·lícula, però a mi no em va agradar i el vaig deixar sense acabar. He llegit la història

Ultramillor

Agència de viatges del grup A
Títol 999

Carrer del Sol, 19
Cala Millor-Mallorca
Tel. 971 585720

Escuela de
Xfers s.l.

C/ Gran Via, 42
Tel. 971 85 69 31
Fax: 971 85 67 11
07570 ARTÀ

C/ Elnor Servera, 121 B
Tel. y Fax: 971 56 43 04
07590 CALA RATJADA

ASSEGURANCES

Gili

C/ Major, 22
Tel. y Fax: 971 56 91 99
07530 SANT LLORENÇ

de Sant Llorenç escrita per Ramon Rosselló Vaquer, el llibre "Téntol", de Josep Cortès Servera, "Els malnoms", de Pau Quina Jaume, "Semblances de Sant Llorenç" d'Isabel Muñoz Carrión i un altre de la mateixa escriptora anomenat "La Tranca". He llegit "Sant Llorenç, ahir", de Guillem Pont Ballester i tots m'han resultat molt agradables, sincerament ho dic. Supòs que aquests llibres hauran estat subvencionats en part pel Govern de Mallorca o per l'Ajuntament de Sant Llorenç.

El que subscriu n'ha escrit un: es tracta d'un petit relat d'un llibre anomenat "Mi vida y la prosperidad de un pueblo llamado San Lorenzo des Cardessar", me l'editaren a Gràfiques Muntaner, de Manacor i també en tenc un altre de la meua vida, editat a Gràfiques Planisi de Palma. Els meus escrits han pogut esser editats per l'amistat que m'uneix amb els propietaris de Gràfiques Muntaner i Gràfiques Planisi, a qui don les gràcies.

El mes de juliol va ingressar en aquesta residència una senyora ano-

menada Gabriela Porcel Garau, és una senyora molt culta que ha escrit un llibre de poesies que es diu "Altanares". Em va regalar un llibre i jo vaig fer el mateix amb un dels meus. Aquesta senyora es va acomiadar al cap d'un mes per anar-se'n al seu domicili de Palma.

Dia 9 d'agost va venir una altra poetessa anomenada Josefina Tejada, que va llegir en públic. Va resultar molt agradable, encara que jo no me n'entenc gaire. Aquest llibre es diu "Aguas vivas". Aquesta senyora se'n va anar el 9 de setembre i es va acomiadar dient que qualche dia vendria a visitar-nos.

Les persones que jo vaig conèixer que es consideraven molt populars, entre d'altres destavaca don Andreu Galmés, anomenat *el metge de Calicant*. Era una excel·lent persona. A una altra persona popular li deien Francesc Umberto Perelló, i a Sant Llorenç li deien *l'home del temps*, per la informació del temps de l'endemà; també es publicava en el diari. També és de destacar son pare, Rafel Umbert Mascaró, per ser un bon guitarrista i un gran cantador que

assistia a totes les festes amb la seva guitarra i la seva bona veu.

Aquí tothom -o la majoria- ha llegit el llibre del "Hidalgo don Quijote de la Mancha", escrit per don Miguel de Cervantes Saavedra, anomenat *el manco de Lepanto*. Ho dic pel fet de què en aquest món hi ha moltes persones semblants a don Quijote, que confonen els molins de vent amb els gegants, tal com ho feia ell, segons està escrit. M'interessa dir que la vida s'ha d'aprofitar i no s'ha d'entretenir en coses fútils, ja que a la vida, cada dia que passa tenim un dia menys. Aprofitem el que ens queda i disfrutem de la millor manera possible.

La vida cadascú la té marcada, uns es moren vells i altres joves i això serveix per a tothom. El vell, en esser o estar incapacitat, és una nosa per tota la família, per això actualment hi ha aquestes residències que acullen la gent major. A mi personalment prec a Déu que abans de veure'm en aquesta situació m'estim més morir-me. Déu ens perdoni a tots, la veritat.

Setembre de 2007.

Sopar dels *quintos* de 1970

El dissabte, dia 10 de novembre, els *quintos* que havien nascut l'any 1970 celebraren un sopar en el Molí d'en Bou i, pel que es veu a la fotografia, s'ho passaren d'allò més be.

Temps enrera s'anomenaven *quintos* els joves que, en arribar a la majoria d'edat, se n'anaven a fer el servei militar. Com que en aquell temps la majoria d'edat s'abastava als 21 anys, aquests joves haurien estat *quintos* l'any 1991, és a dir, fa 16 anys. Sortosament, des de fa algun temps el servei militar és voluntari, però els joves, i els més granats, i els que es jubilen... segueixen celebrant la festa, que sempre és més agradós retrobar-se peu davall taula per recordar anècdotes passades que no agafar una escopeta i començar a pegar trons.

Enhorabona i que no sigui el darrer sopar que celebrin, i millor si també és al Molí d'en Bou.

Excursió de 2n cicle

Aquest mes els redactors de l'escola, hem parlat amb en Pep, mestre de segon cicle, per a què ens contàs la sortida que han fet els alumnes de 3r i 4t de primària de l'escola.

On vau anar?

A Sa Cantonera de Sa Realeta (abandonada), i a la granja de Son Roca.

Què es el que més us va agradar?

Anar a la granja a veure els animals.

Qui hi va acudir?

Tercer i quart curs.

Per què hi vau anar?

Perquè havíem estudiat les feines que fa un pagès o ramader.

Què vau fer?

Caminar molt (8 km), veure com tallaven els claus i com vacunaven els porcs de dos dies de vida.

Us vau cansar?

Per tornar, estàvem una mica cansats, però la intenció era caminar molt.

Quina lliçó us emportau de la sortida?

Que hem de respectar i no

molestar els animals, i que la vida d'un pagès és molt difícil.

Martí i Lluís

Excursió de 3r cicle

El dia 8 de novembre, després d'esperar tota una setmana a partir per causa del mal temps, els alumnes de tercer cicle (5è i 6è) vàrem sortir d'excursió. L'objectiu que ens marcàvem era conèixer una mica més el nostre municipi i passejar per aquells indrets on no hi solem anar.

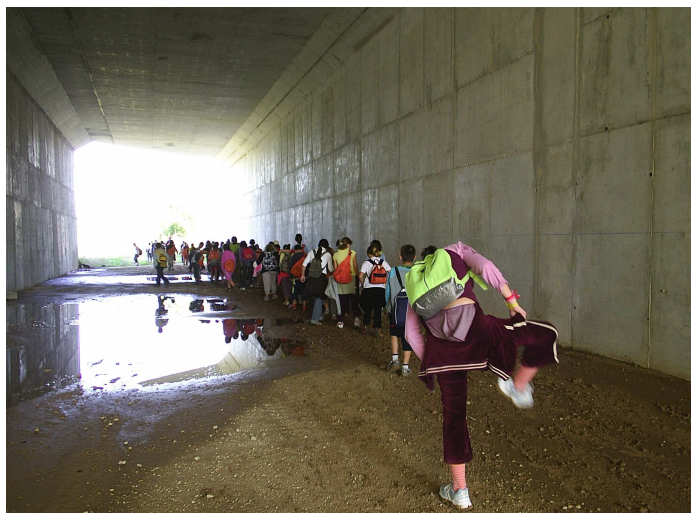
A més a més, en grups petits havíem d'anar captant les imatges que ens feien falta per a la marató fotogràfica que havien preparat els mestres. Durant el camí vàrem fer diferents atuades que ens serviren per anar fent les fotos.

El camí d'anada va ser, durant una bona estona, per carretera i havíem d'anar en filera d'un per no molestar si passava algun cotxe. Una vegada vam arribar a Son Negre, vam berenar i recuperar energies. Davant l'església i a l'ombra de les oliveres, vam escoltar una rondalla que ens llegiren alguns companys. Després vam poder fer unes quantes fotos més abans de fer el camí de tornada.

Per tornar a l'escola vàrem seguir el recorregut de les vies el tren i vam arribar a l'antiga estació de Sant Llorenç. Va ser tota una aventura: túnels, fang, esgarrinxades, ... però vam

aconseguir arribar tots sans i estalvis, i amb les imatges que ens feien falta per a la gimcana.

Vam demanar a alguns companys què els va agradar més d'aquesta excursió. Aquí teniu les respostes:

- Guillem, de 5è A: *Me va agradar la gimcana fotogràfic.*
- Llorenç, de 5è B: *Passar pel fang. Va ser molt divertit!*
- Maria, de 6è A: *Me va agradar anar pel pont del tren.*
- Biel, de 6è B: *Me va agradar allà on hi havia el fang i totes els plantes del tren.*

Ens ho vam passar molt bé! Us animem a tots a anar-hi a fer una volta i gaudir del paisatge.

Els alumnes de 6è

Full informatiu 9

novembre 07

Hola!

* Aquest mes les plantes de l'hort han crescut molt, malgrat les ventades i les gelades.

* Gràcies a vosaltres, les capses de recollida de roba tornen a estar plenes i nosaltres ens sentim contents i agraïts.

* Enguany també recollim llaunes de begudes. La recollida de l'any passat va ser tot un èxit i aquest any voldríem recollir-ne moltes més; no en tireu cap i

ho fareu possible.

*El que també hem recordat aquests dies, que ja fa fred i hem posat la calefacció en funcionament, és que no hem de tancar energia. Per aconseguir-ho haurem de mantenir tancades portes i finestres, per conservar la calor. Si voleu ajudar a protegir el medi ambient, pensau a fer el mateix a ca vostra.

Gràcies per la vostra col·laboració.
Adéu.

Alumnat de 5è nivell
CP Mestre Guillem Galmés

Nota de premsa

Durant l'any 2007 l'Ajuntament de Sant Llorenç des Cardassar ha anat implantant el servei de recollida selectiva de paper, vidre i envasos lleugers porta a porta als generadors singulars no qualificats, és a dir, als bars, restaurants i comerços del municipi. Aquesta recollida s'ha anat implantant de forma progressiva en tres fases i en data 20 de novembre de 2007 es va iniciar la tercera i última fase amb la recollida porta a porta als comerços de Sant Llorenç i Son Carrió.

Fase 1, gener 2007: Bars i restaurants de Sant Llorenç i Son Carrió.

Fase 2, abril 2007: Bars, restaurants i comerços de S'Illot, sa Coma i Cala Millor.
Fase 3, novembre 2007: Comerços de Sant Llorenç i Son Carrió.

El servei de recollida selectiva porta a porta inclou uns 312 establiments entre els cinc nuclis de població: Sant Llorenç, Son Carrió, sa Coma, S'Illot i Cala Millor, tot i que la quantitat d'establiments amb recollida fluctua segons la temporada.

Aquesta recollida selectiva ha donat molt bons resultats, perquè des del mes de gener fins el mes d'agost la recollida selectiva en el municipi ha

Ajuntament

augmentat un 26% respecte el mateix període que l'any passat, el que suposa 215 tonelles de residus reciclats més que l'any passat.

Durant el període gener - agost 2007, el paper-cartró és la fracció que més s'ha reciclat amb 479 tonelles, seguit de la fracció de vidre amb 349 tonelles i en darrer lloc la fracció d'envasos lleugers 119 tonelles.

També s'ha de destacar que des de la inauguració de la segona fase del parc verd, aquesta instal·lació té un nou horari: està obert de dimarts a dissabte de 9 a 13 h i 15 - 18h; els diumenges de 9h a 14 h i els dilluns tancat.

Sobre la creença d'un déu únic: l'arrianisme (I)

Crom el Nòrdic

La creença en el Creador Únic sense ajudants ni engendrat va estar a punt de triomfar sobre la postura "catòlica" o trinitària (que avui dia professen Catòlics Romans, Ortodoxs i Protestants) sota el nom d'arrianisme.

L'estudiant de la història de l'església se sorprendrà en constatar que "per molt poc" aquesta postura gairebé es va imposar sobre la fe catòlica. De fet, gran part de la cristiandat d'aquells tempestuosos anys després de les últimes persecucions, quan el cristianisme es va tolerar i més tard es va convertir en "Religió Oficial de l'Imperi Romà", va ser arriana. Així per exemple els visigots que van envair Espanya després de la caiguda de l'Imperi Romà d'Occident, no van assolir establir el seu regne de manera eficaç fins que no van renegar de la seva fe arriana, a la fi del segle VI.

Des dels seus mateixos inicis, l'església havia estat embolicada en controvèrsies teològiques. En temps de l'apòstol Pau va anar la qüestió de la relació entre jueus i gentils; després va aparèixer l'amenaça del gnosticisme i d'altres doctrines semblants; en el segle III, quan Ciprià era bisbe de Cartago, es va debatre la qüestió de la restauració dels caiguts. Totes van ser controvèrsies importants i de vegades amargues. Però en aquells casos hi havia dos factors que limitaven el fragor de les conteses. El primer, que l'única manera de guanyar el debat enfront dels contrincants era la força de l'argument o de la fe. Quan dos bàndols diferien quant a quin d'ells interpretava l'evangeli correctament, no era possible acudir a les autoritats imperials per a resoldre les diferències. Pau, al temps que escrivia contra els judaïtzants, es dedicava a la labor missionera i sempre estava exposat a ser empresonat, assotat, o potser mort. Tant Ciprià com els seus contrincants sabien que la persecució recent no era l'última i que per sobre d'ambdós bàndols estava l'Imperi, que en qualsevol moment podia deslligar una nova tempesta. I el mateix pot dir-se dels cristians que en el segle segon discutien sobre gnosticisme.

Però amb l'adveniment de la

pau de l'església les circumstàncies van canviar. El perill de la persecució semblava més remot i, per tant, quan sorgia una controvèrsia teològica els qui hi estaven embolicats se sentien amb més llibertat per a prosseguir en el debat. Molt més important, no obstant això, va ésser el fet que ara l'estat estava interessat en què es resolguessin tots els conflictes que poguessin aparèixer entre els fidels. Constantí pensava que l'església havia de ser "el fonament de l'Imperi" i per tant qualsevol divisió li semblava amenaçar-ne la unitat. Per tant, ja des de temps de Constantí, l'estat va començar a utilitzar el seu poder per a aixafar les diferències d'opinió que sorgien dintre de l'església.

Però el perill estava que, en lloc de permetre que es descobrís la veritat mitjançant el debat teològic i l'autoritat de les Escripures, molts governants van tractar de simplificar el procés senzillament decidint que tal partit estava errat i ordenant-li callar. El resultat va ésser que en molts casos els contendents, en lloc de tractar de convèncer els seus opositors, van tractar de convèncer l'emperador! Aviat el debat teològic va descendir al nivell de la intriga política, particularment en el segle V. Tot començà a veure's en el cas de l'arrianisme, que va néixer com un debat local, va créixer fins convertir-se en una seriosa disensió en què Constantí va creure que havia d'intervenir, i poc després va donar en una sèrie d'intrigues polítiques.

Els orígens de l'arrianisme es remunten a temps molt anteriors a Constantí, doncs es troben en la manera que, a través de l'obra de Justí, Climent d'Alexandria, Orígens i altres, l'església entenia la naturalesa de Déu. Quan els cristians dels primers segles es van llançar pel món a proclamar l'Evangeli, se'ls acusava d'ateus i ignorants. En efecte, no tenien déus que es poguessin veure o palpar, com els tenien els pagans. En resposta a tals acusacions, alguns cristians van apel·lar a aquelles persones a qui l'antiguitat considerava savis per excel·lència, és a dir, els filòsofs. Els millors d'entre els filòsofs pagans havien dit que per sobre de tot l'univers es troba un

ésser suprem, i alguns havien arribat fins a dir que els déus pagans eren de massa humana. Apel·lant a tals savis, els cristians van començar a dir que ells també, igual que els filòsofs d'antany, creien en un sol ésser suprem, i que era Déu. Aquest argument era fortament convincent i no hi ha dubte que va contribuir a l'acceptació del cristianisme per part de molts intel·lectuals.

El conflicte entre les Escripures i la filosofia pel que fa a la doctrina de Déu es va resoldre de dues maneres. Una va ser la interpretació alegòrica de les Escripures. Segons ella, onsevulla que les Escripures es referien a alguna cosa "indigna" de Déu -és a dir, a alguna cosa que s'oposava a la manera que els filòsofs concebien el ser suprem- no havia d'interpretar-se literalment, sinó alegòricament. Així, per exemple, si les Escripures es refereixen a Déu parlant, no ha d'entendre's literalment, ja que un ésser immutable no parla. Intel·lectualment això va satisfer a molts, però emocionalment deixava molt a desitjar, doncs l'esperança de l'església es basava en la idea que era possible tenir una relació íntima amb un Déu personal, i l'ésser suprem immutable, impassible, estàtic i llunyà dels filòsofs no era de cap manera personal. Això va donar origen a la segona manera de resoldre el conflicte entre la interpretació de Les Escripures de Déu pels filòsofs i imaginacions d'alguns bisbes dintre de l'església. Aquesta segona manera era la doctrina del Logotips o Verb, segons la van desenvolupar Justí, Climent, Orígens i altres. Segons aquesta doctrina, encara que és cert que Déu mateix és immutable, impassible, etc., té un Verb, Paraula, Logotips o Raó que sí és personal, i que es relaciona directament amb el món i amb els éssers humans. Per aquesta raó, Justí diu que quan Déu va parlar a Moisès, qui va parlar no va ser el Pare, sinó el Verb! A causa de la influència d'Orígens i dels seus deixebles, aquesta manera de veure les coses s'havia difós per tota l'església oriental -és a dir, l'església que parlava grec en lloc de llatí, i va ser el context dintre del qual es va desenvolupar l'arrianisme.

Rondalla de les sabatetes que botaren massa fort i feren un viatge màgic cap a les terres continentals de Septentrió

Això passava pels volts de l'octubre de l'any del calendari gregorià 2007; havent-hi gran festa amb ball de bot a una plaça mallorquina unes sabatetes feren un bot tan gran que ziiiiiiuuuu... s'enlairaren i anaren a rebotre, això sí molt suaument, a Tolosa de Llenguadoc. Tingueren l'honor d'ensenyar ball de bot a quatre futurs mestres de ball del casal català de la capital de les terres de Llenguadoc.

Al cap de tres dies, com que aquella gent ja en sabia prou, prosseguiren el camí cap a les terres catalanes del Rosselló. Uns senyors d'una ràdio, que se'n diu Arrels els feren una entrevista car l'any d'abans ja unes parentes seues havien tingut el plaer de fer un tal viatge per les terres continentals de l'antic Regne de Mallorca (1230-1348) per un curset de danses mallorquines a Baó, un poblet del Riberal (rosselló); i com que l'èxit havia sigut tan gran, uns minyons i minyones d'aqueix poble que porten una associació molt dinàmica (Aire Nou), les tornaren a convidar per tal d'amenitzar les diades airenovenques de l'octubre.

Vet aquí les nostres sabatetes en terres nord-catalanes (sabeu que el 1659 havien sigut separades per un tractat poc respectuós de la parentela amb les seues germanes del sud, i que d'ençà el nom que els pertoca és Catalunya Nord) a Baó en una sala de festes, casal de "Aire Nou".

El dimecres 24 d'octubre, no paràrem de 2/4 de 9 fins cap allà les 11: i vinga "gir cap a la dreta, gir cap a l'esquerra... i un dos tres... miram cap a la porta, ens creuem...", una colla de totes edats anava assaborint els passos, suant i donant vida a les nostres jotes, als nostres boleros i mateixes. Quin delit tenien, en un dimecres al vespre que l'endemà s'ha d'anar a treballar. El dijous, hi tornàrem amb gent nova; m'Hervé Pi, el principal organitzador i nostre hoste, s'encarregava de posar les músiques cercant les pistes del CD "no dona gran cosa més l'agre de la terra", com ho havia fet la vigília. Un èxit, tot

un èxit. Ens engrescàrem amb els diferents calçats d'aquelles comarques: vigatanes, espartenyas, no hi vaig veure cap abarca ... i ens donàrem hora per un ball de bot a la plaça pel dissabte 27, després del corre-foc amb els bestiar del Riberal i el drac "Hamlet".

Ara, farem un descans per explicar-vos que a més del ball de bot descobrirem la vida cultural catalana de l'indret. El dijous ja que teníem temps lliure, unes espartenyas vallespirenques (el vallespir és un altra comarca de les cinc que formen aquell territori, tres de les qual encara no hem anomenat i que són Cerdanya Alta, Capcir i Conflent -mireu-ho en un mapa-) ens convidàrem cap a Ceret; al voltant d'una escudella casolana que ens escalfà el cor i l'ànima, ja que teníem molt de fred. Aquelles terres septentrionals feien cara d'hivern; diuen que és excepcional, però com que el Canigó, aquella muntanya tan alta és tan a prop, el fred hi arriba de vegades molt sobtadament. Doncs, sí un dinar en una llar vallespirenca i després, havent dinat una excursió a Sant Ferriol. Allí, s'hi aplegaren unes altres espartenyas i botes, car plovinejava (nosaltres caminàvem delicadament intentant no fer xup-xup ! i sort que l'ermita era oberta, ens hi aixoplugàrem) al voltant d'un concepte de classes de català, interactiu, fora de l'aula, amb gent que es troba per enraonar en català, altres per escoltar-lo: diuen canti, xerri, escoti, calli, mengi, puc pas... és divertit! Els explicàrem al voltant d'una tassa de cafè dins de les dependències de l'ermita què era el ball de bot, els proposàrem de sentir i escoltar les gloses dites per Rafel Um-

bert i Francisca Puigròs, en pau descansin. Moments d'intrecanvi intensos, d'harmonia entre unes terres, unes tradicions; allà també tenen un semblant de glosat en diuen "Corrandes", les canten quan s'apleguen per fer gresca.

En el goig de sant Ferriol la gent devota diu: són unes corrandes d'alabança, una mena de glosat enaltidor:

"Aconseguiu-los la salut
A la gent que tant vos vol;
Pregau a Jesús per nos,
Gloriós sant Ferriol."

De fora estant es distingia la Plana del Rosselló, l'Albera ennuvolada, el Canigó romanía tapat. L'ermita al cim d'un turó és aquí per guardar la Vall que s'inicia, el Vallespir... era i ho és encara lloc de repòs pels pelegrins de Sant Jaume...

D'un bot, baixàrem cap a Ceret i unes altres sabatetes, les de la Iuiú, ens portàrem als indrets més recòndits de la vila tan estimada de Picasso, Dalí, Vilà... i tans altres artistes que n'han sabut guardar l'essència, la bellesa del seus dies assolellats quan la sardana agermana tothom al voltant d'un refilet de flaviol que igual que la coloma indica el camí de la Pau.

Bé, altre bot i de Ceret cap a Baó, altre cop. Quina alegria, quina il·lusió quan el dissabte s'engega la festa gran de les diades "ainovenques": correfoc, cercavila, timbalers, castellers, tot un reguitzell de tradicions nostres vingudes de diversos llocs de la geografia dels Països Catalans. I quin goig quan per cloure la diada totes les sabatetes ens aplegàrem a la Sala de les Festes. Totes les del curset hi eren i s'hi n'afegiren de noves; amistat, voluntat, joia. Més de dos-cents parells s'ajuntaren amb nosaltres per saltar, botar, fer rodones, i patinar... No us ho havíem dit encara, però, unes altres sabatetes mallorquines havien fet el viatge fins allí (màgic també, és clar!), eren totes les dels "al'lots i al'lotes" del grup Tramudança; les nostres companyes havien vingut a fer-nos costat!! Ai quin plaer de poder compartir

(Passa a la pàg. 29)

1ª Regional Preferent

01.11: Gènova 5 - Cardassar 1
Equip titular: Perelló, Hasis, Miquel Sancho, Miquel Miquel, Gil, Xavi Idevik, Vadell, Joan Rigo, Grillo, Simó i Biel Toni.
Canvis: Jaume Sancho per Miquel Miquel i Cabrer per Biel Toni.
Gol: Grillo.

04.11: Cardassar 0 - Felanitx 4
Onze titular: Romero, Hasis, Miquel Sancho, Sergi, Gil, Xavi Idevik, Vadell, Joan Rigo, Grillo, Cabrer i Mestre.
Canvis: Jaume Sancho per Vadell, Biel Toni per Mestre, Miquel Miquel per Sergi i Burguera per Cabrer.

11.11: Andratx 4 - Cardassar 1
Onze titular: Perelló, Hasis, Vadell, Miquel Miquel, Gil, Xavi Idevik, Biel Toni, Joan Rigo, Mestre, Burguera i Grillo.
Canvis: Cabrer per Grillo i Simó per Biel Toni.

18.11: Cardassar 1 - Xilvar 0
Onze titular: Perelló, Vadell, Hasis, Gil, Miquel Miquel, Miquel Sancho, Sebastià Rigo, Joan Rigo, Mestre, Cabrer i Grillo.
Canvis: Xavi Idevik per Cabrer, Padilla per Mestre i Burguera per Sebastià Rigo.
Gol: Padilla

24.11: Campos 2 - Cardassar 0
Onze titular: Perelló, Hasis, Jaume Sancho, Xavi Idevik, Miquel Miquel, Pep Lluís (juvenil), Miquel Sancho, Joan Rigo, Mestre, Padilla i Sebastià Rigo.
Canvis: Simó per Mestre, Burguera per Pep Lluís i Biel Toni per Miquel Miquel.

Juvenils

03.11: Cardassar 4 - Sant Pere 0
Gols: Jaume Brunet, Gomila i Padilla (2)

10.11: Cardassar 8 - Artà 1
Gols: Lluís, Joan Pere, Jaume Brunet (5) i Rafa

14.11: Alaró 2 - Cardassar 0
Aquest es el resultat final després de jugar-se els 20 minuts que faltaven del

partit que es va suspendre el passat dia 28 d'octubre.

18.11: Pla de na Tesa 6 - Cardassar 5
Gols: Jaume Brunet, Nene (2), Gomila i Acuña

21.11: Cardassar 9 - Pollença 0
Gols: Pep Lluís, Jaume Brunet, Joan Andreu, Nene, Acuña, Rafa (2) i Martí Llinàs (2)

24.11: Cardassar 9 - Sa Vileta 0
Gols: Rafa (4), Joan Andreu, Nene (2), Acuña i Jaume Brunet

Cadets

03.11: Cardassar 1 - Montuiri 4
Gol: Sion

10.11: Es Raiguer 4 - Cardassar 3
Gol: Sion, Joan Marc i Sebastià

17.11: Cardassa 0 - At. Balears 8

24.11: Sant Jordi 1 - Cardassar 2
Gol: Pedro

Infantils

04.11: Ses Salines 2 - Cardassar 1
Gol: Gabi

11.11: Cardassar 5 - At. Escolar 1
Gols: Joan Mas, Llorenç Femeninas, Gabi, Xavi i Tòfol

18.11: Cala d'Or 1 - Cardassar 1
Gol: Sergi

Alevins

03.11: Cardassar 1 - At. Manacor 1
Gol: Joan Caldentey

10.11: Calvià 5 - Cardassar 0

24.11: La Salle 7 - Cardassar

Benjamins F-7

03.11: Olímpic 1 - Cardassar 6
Gols: Joan Sancho Fiol (3) i Xavi (3)

10.11: Cardassar 10 - Felanitx 0
Gols: Rafel (3), Adrià, Joan Sancho Fiol (4), Xavi i Tomeu

22.11: Escolar 4 - Cardassar 6

Benjamins F-8

09.11: Cardassar 1 - Escolar 6
Gol: Guillem Taberner

17.11: Serverense 6 - Cardassar 1
Gol: Guillem Aguilar

24.11: Cardassar 4 - Juv. Manacor 1
Gols: Marc (3) i Ivan

Pre-Benjamins

03.11: Poblense 1 - Cardassar 6
Gols: Borja (4), Manel i Benjamin

10.11: Cardassar 7 - At. Pollença 0
Gols: Borja (2), Tomàs (3), Joan Bauçà i Benjamin

16.11: Porto Cristo 4 - Cardassar 2

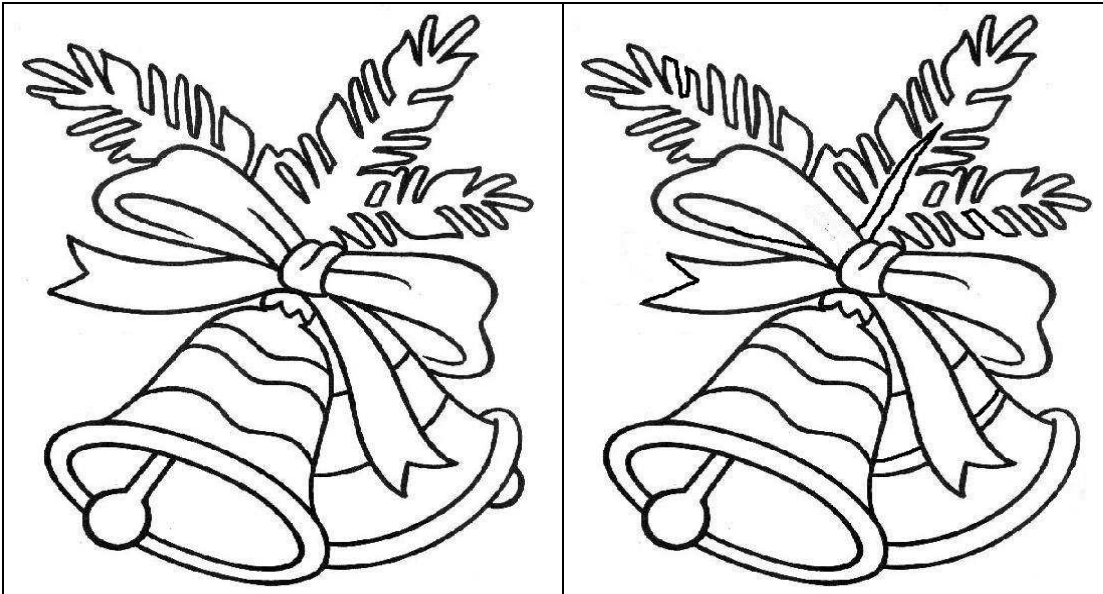
23.11: Santanyí 1 - Cardassar 6
Gols: Borja (5) i Benjamin

Clàudia A. Umbert Fullana

1.- Troba 7 diferències entre els dos dibuixos

Margalida Fiol

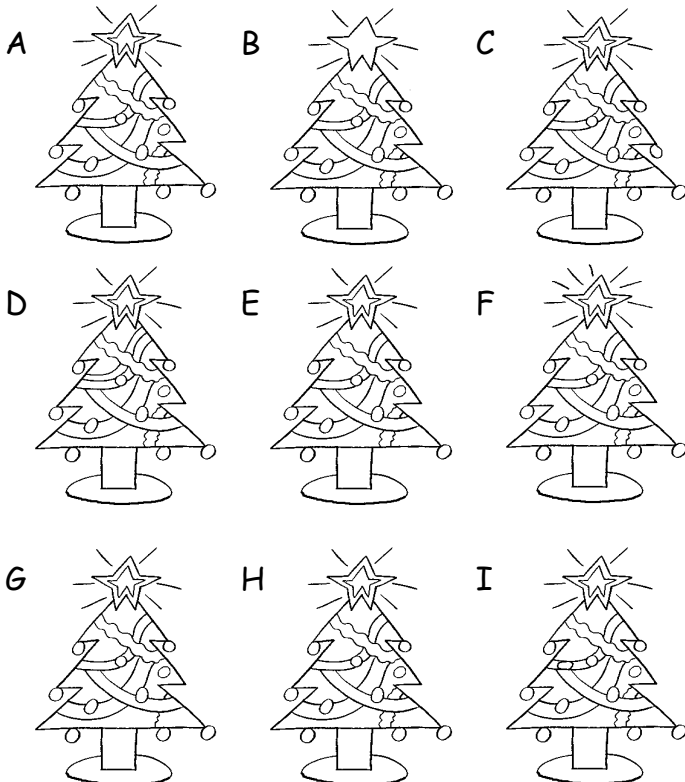
2.- Endevinalla:

Quatre el porten,
dos el defensen,
dos que li fan llum
i un que li venta el cul.

4.- Enigma:

En Joan, en Pere, en Jaume, na Susanna i na Júlia varen fer un test. Na Júlia va obtenir més puntuació que en Joan, en Jaume va puntuar més baix que en Pere però més alt que na Susanna, i en Pere va aconseguir menys punts que en Joan. Qui va obtenir la puntuació més alta?

3.- Troba els dos arbres iguals:

del 0 al 9. Sereu capaços de trobar aquesta suma nadalenca?

Pistes: B=6, N=8, T=9, L=3, A=5

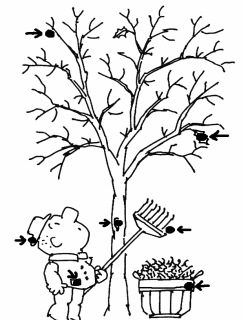
Solucions al número anterior

- 1.- les 7 diferències:
- 2.- Endevinalla: la cadira
- 3.- Les pastilles duraran 60 minuts.
- 4.- Quadrat màgic: $\begin{matrix} 7 & 6 & 11 \\ 12 & 8 & 4 \\ 5 & 10 & 9 \end{matrix}$

5.- Sopa de lletres

P	I	N	A	T	E	L	L	G	R	N	
D	M	S	V	M	Z	Y	B	I	R	A	H
P	I	X	A	C	A	S	I	R	Y	Z	
Z	D	Z	L	O	E	S	P	G	O	V	P
E	R	T	B	F	A	S	B	O	A	C	
X	A	M	P	I	N	Y	O	L	T	Z	
E	S	C	L	A	T	A	S	A	N	G	
T	V	P	E	U	D	E	R	A	T	A	

ES
NADAL
+ BONES
FESTES

Bàsquet Sant Llorenç

Bernat Llorer Soler

Presentació Temporada 2007/2008

El passat dia 17 de novembre es va fer la presentació dels nostres equips i també de l'escoleta de bàsquet. Tot es va realitzar davant un nombrós públic, tant familiars com aficionats per veure desfilar els diferents equips.

Després de la presentació de les jugadores, delegades, entrenadors i junta directiva es fa fer un petit refrigeri a l'Escola nova, per donar per acabada la presentació.

Sènior Femení: Primera Autònoma

Femenias, Pujol, Prohens, Martínez, Massanet, Miquel, Adrover, Massanet, Cabrer, Servera.

Montuïri 61, Sant Llorenç: 66

Debut amb victòria de les llorencines dins la sempre difícil pista del Montuïri. Partit igualat i molt emocionant que al final es decantà a favor de les nostres jugadores. Les llorencines començaren amb moltes precipitacions en atac i fent errades en contraatacs bastant clars. Es començà jugant ambt bastant precipitació davant la defensa zonal de les locals. En el segon quart el canvi de defensa va esser clau per aturar el joc ofensiu de les locals i començar a imposar el joc que més convenia al nostre equip; el descans. mínim avantatge per les locals 39-38. El tercer quart tot va seguir igual d'emocionant, ja que les errades en els tirs lliures donaren un mínim avantatge a les llorencines 45-46. El darrer quart es va assegurar més el rebot i jugaren amb més tranquil·litat en atac, per poder agafar en els darrers minuts un avantatge que les locals no pogueren fer res per igualar.

Sant Llorenç 51, Sa Pobla 55

Partit molt igualat que es va decidir en els darrers minuts. Les llorencines manaren quasi tot el partit en el marcador, fent defenses alternatives per intentar aturar el joc de les visitants. Tan sols el poc encert en el tir en els darrers minuts va fer que el nostre equip perdés un partit molt lluitat contra un equip que lo més segur estarà a la part alta de la classificació. Els nervis i la falta

d'intensitat en algunes fases del partit varen poder en les llorencines. Ara toca jugar dins la sempre difícil pista del Sant Josep.

Sant Josep 81, Sant Llorenç 62

Derrota que el marcador no demostra el que va passar realment en la pista, ja que les llorencines lluitaren tot el partit per poder sortir de la pressió que va fer a tota pista les locals, que en el primer quart ja anaven per davant en el marcador. En el segon quart es retallaren les diferències acabant el descans 40-29 a favor de les locals. El tercer quart la falta de concentració al principi va fer que les locals agafassin una diferència impossible de remuntar, debut a les pilotes perdudes pel nostre equip. Tot i això es va donar la cara en tot moment i no es baixaren el braços per lluitar fins als darrers segons.

Sant Llorenç 60, Campos 56

Victòria molt treballada per part de les llorencines, que en el començament del primer quart es varen veure sorpreses per la velocitat i el gran percentatge en el tir exterior de les visitants, acabant el primer quart amb un 13-19. En el segon quart la defensa va esser més intensa, sobretot damunt la jugadora que duia el joc de les visitants, cosa que aprofità el nostre equip per imposar el ritme que millor ens afavoria i aconseguir un bon parcial a favor per acabar el descans amunt en el marcador 33-31. Després del descans les llorencines sortiren més concentrades que a l'inici del partit, per seguir imposant una bona defensa per poder manar en el marcador, sense baixar l'intensitat per no donar opcions a les visitants, cosa que s'aprofità per manar en el marcador fins

al final i tan sols les precipitacions al final del partit donaren emoció en el marcador. Les llorencines hauran de millorar el seu joc al final dels partits, segons el marcador. La nota negativa del partit va esser la falta personal desqualificant de la llorencina Marga Pujol, després d'una petita discussió amb una contrària, l'àrbitre va decidir desqualificar les dues jugadores.

Segona Autònoma Femenina

Pascual, L. Martínez, Massanet, Cànaves, Prohens, Abraham, Barrios, M. Martínez, Hernández.

Calvia 80, Sant Llorenç 40

Resultat que diu tot el que va passar dins la pista: les llorencines es varen veure superades contra un equip més experimentat i amb més alçada en el dia del debut en la categoria de tot l'equip. Les llorencines varen fer un bon primer quart, on la velocitat va esser l'arma més important per poder superar la defensa de les locals. Ja en el segon quart, les locals aprofitaren les pèrdues de pilotes de les llorencines per agafar un avantatge gros en el marcador, fent un parcial de 21-4. En el segon temps la falta de punteria en el tir donà més avantatge a les locals, demostrant que les llorencines hauran de lluitar més per millorar de cara als pròxims partits.

Infantil Femení: Grup B2

Santandreu, Martínez, M. Galmés, Cànaves, Gomila, Sánchez, Vives, Roca, Melis, Mª F. Galmés.

Bàsquet Pla 55, Sant Llorenç 37

Uns dos primes quarts dolents per les infantils donaren un avantatge de 32-8 per les locals, que tan sols es dedicaren a fer contraatacs debut a les pèrdues de pilotes no forçades del nostre equip. Després del descans es varen arreglar els problemes i amb més agressivitat defensiva i una millor selecció en el joc ofensiu, donà guanyat els parcials del tercer i darrer quart. Tenint en comte que a l'equip tenim jugadores noves i que encara la competició és nova per a elles, l'equip pot millorar si es juga com a la segona part.

Nou entrenador

Pau Quina

Com ja es veia venir (vistos els resultats), la directiva del Cardassar ha optat per la solució més lògica i fàcil d'aplicar per sortir de la crisi: canviar d'entrenador. Així, en Pedro Alejandro ha deixat el seu càrrec, després d'un inici de lliga bastant decebedor, i el manacorí Paco Acuña ha agafat les regnes de l'equip. Sembla difícil de creure, però s'ha repetit punt per punt la història de l'any passat: a les primeres de canvi el club ha hagut de baratar d'entrenador a causa dels mals resultats. Per més inri, també coincideix el fet que ambdós tècnics eren de Cala Rajada. Mala planificació? Simple mala sort? Cadascú que opini el que vulgui, però miam si l'any que ve es tria millor i podem començar i acabar amb el mateix míster d'una vegada. El que sí és segur és que ja no tornarem anar a pescar entrenador per Cala Rajada. Amb els mals resultats que han tengut els dos darrers que venien d'allà... Bromes a part, esperem que la propera temporada hi hagi més sort en la tria perquè tanta desestabilització, es vulgui o no, al final de la temporada s'acaba pagant.

Pel que fa al nou míster, és un home experimentat que fa uns anys va estar a la primera línia del futbol balear entrenant equips com el Manacor o el Santa Ponça a Tercera Divisió i, fins i tot, a Segona Divisió B. Si bé els darrers anys no ha estat en clubs tan punters (l'any passat entrenava el Portocristo Juvenil), esperem que no se li hagi oblidat això d'entrenar i pugui treure l'equip del clot negre. Amb ell ha arribat en Miguel Duran, que serà la seva mà dreta, amb la qual cosa en Tolo "Pocholo" farà funcions de tercer entrenador en l'ordinograma tècnic.

Però bastarà canviar de tècnic

perquè l'equip remunti el vol? Des de la directiva s'afirma que sí i no pensen fer molts de fitxatges. Per ara, els hem de donar la raó perquè en el primer partit d'en Paco Acuña a la banqueta, l'equip es va mostrar més motivat i disciplinat que mai, i sobretot, que al final és l'únic que compta, va obtenir una valuosa victòria front el Xilvar. Que se segueixi igual.

Nou torneig de tennis de Nadal

Ja torna ser Nadal (sé que sona a tòpic, però valga'm Déu com passa el temps) i l'Ajuntament ha tornat organitzar el torneig de tennis solidari propi d'aquestes dates. En aquesta edició, es destinaran 300 € tant al guanyador del grup A com al del grup B perquè triïn la ONG o l'associació municipal de foment de l'esport a qui vulguin donar els doblers. Una iniciativa lloable que esperem que perduri en el temps.

Com que quasi no hi ha hagut inscripcions noves, els favorits del grup A són els de sempre (n'Agostí Domenge, en Gaspar Mesquida, en Toni Roca i en Paco Pastor) i hauran d'intentar tombar per una vegada el campió de les anteriors edicions, en Pedro Trompes. De ganes, segur que no ens en falten. En el grup B, l'home a batre és en Pisca petit, però en aquest grup hi pot haver sorpreses ja que no m'estranyaria gens que aquest jove jugador ja fes al bot al grup A. El sorteig l'ha emparellat amb en Jaume Galmés (el carrioner) i no m'estranyaria gens que fos capaç de superar-lo. Si això es produís, la llista de favorits l'encapçalaria el mateix Jaume carrioner, en Polit... Però ja se sap que en això del tennis fins que no es juga no se sap.

Les sabatetes...

(Vé de la pàg. 25)

amb calçat d'arreu les nostres tradicions. Cap guiri, només "botaires de debò" Alça la nostra dignitat sabatera!!!

De les 10 fins volts d'1 les cames i els braços acompanyaren els somriures, i les notes musicals gotejaven.

I de cop i volta, una puntada de peu massa forta ens feu botar, i... ziiiiiiuuuuu... ens envià a la Plaça de Sant Llorenç des Cardassar. I aquí entre vosaltres ens teniu, com caigudes d'un somni. Oi que n'és d'estrany. Estranya sensació, de llibertat, de nou aire, sense fronteres. Gràcies Aire Nou! I a tots vosaltres us diem adéu siau i fins aviat. Ja ens estariem aquí, mes, hem d'anar a cal sabater a fer una revisió completa, no fos cas que les soles fessin pxutt-pxutt ! i no puguéssim continuar botant.

Endevinalla : Som les sabatetes d'una al'lota de Sant Llorenç des Cardassar, que fa feina cultural al Conservatori Superior de les Illes Balears i a altres indrets de la geografia du a terme diversos tallers de ball. Qui som?

Resposta: les sabatetes de na Joana Domenge.

Joan Iglésias,

Ceret, novembre del 2007
Catalunya Nord

Joan Roig

Jaumet : Bé, al·lots, a sa darrera mos envalentírem tant amb sa punyetera política que no poguérem xerrar gens de lo viscut fins aleshores. Quedàrem per devers Pocafarina, vos va bé seguir per aquí?

Xesc: A Pocafarina, en es coster d'una muntanya hi ha una cova que li diuen d'en Pere Bord. En es pla hi ha una tanca on hi passàvem més d'una setmana collint ametles i, com que diuen que ets al·lots no se'n pensen cap de bona (jo dic que són molt curiosos), a noltros no se mos ne va ocórrer d'altra que, amb bastant antel·lació, preparar entorxes per anar a descobrir-la. Mos dedicàrem a arregar resina i faies; a sa resina la bollíem, després agafàvem unas quantes faies i les hi aficàvem fent una cabota; mos crèiem haver descobert ses primeres bombetes del món. Un dia mos decidírem i en haver dinat partírem per amunt. Qualcú ja s'havia preparat un encenedor, arribàrem a s'entrada de sa cova i foc a ses entorxes, amb tanta sort que no érem tots dedins i ses primeres entorxes se començaren a rompre.

Julià: Com que teníem ben prohibida aquesta excursió per orde des majors, jo molts de pics he pensat amb so perill i s'espant, no només per nosaltres, sinó també per sa gent amb sa suposada obligació d'estar pendants de noltros. Però per un altre banda sempre he estat content d'aquesta experiència.

Jaumet : Què vos pareix si tancam s'època de Pocafarina i parlam de ses experiències de s'escola?

Ramon: A s'Escola Nova, dirigida per l'Església, començàrem amb una monja un poc coixa, sor Isabel, que com que tenia problemes amb so caminar, tenia una canya llarga i quan mos desbaratàvem, no sé com ho feia, però mos arribava per pegar-mos un toc damunt es cap. Més que res sa seva labor era guardar-mos: mos feia cantar, resar jugar i mos preparava per sa primera comunió. Dit així pareix poc, però era molt.

Tomeu: Després de combregar mos passaven a sor Maria de Crist Rei, una dona gran i menys crispada que sor Isabel. Allà ja començàvem a aprendre a escriure, a llegir i a jugar en es pati, quasi sempre a futbol. Me'n record que

a sa part de baix hi havia dos pins que mos servien de porteria; a s'altra l'havíem de fer.

Mariano: Com és natural p'es temps, pies lloc i per ordes de dalt, no només mos prohibien jugar amb nines, sinó que fins i tot mos advertien de lo perillós que era. No és extrany lo molt que mos agraden ara.

Jaumet: Estaves un any o dos aprenent un poc de llegir i escriure, un altre amb ses quatre regles de s'aritmètica i començaves a anar escola amb una mestra a un pis d'es carrer de la Mar, un poc abans d'arribar an es forn de Can Monito. Es temps dies recreo jugàvem temporades a bolles, altres a futbol i altres a brun. Què era brun? En Tomeu vos ho explicarà.

Tomeu: Bé, es futbol tots sabeu com se juga. De *bolles* hi havia devers deu jocs diferents, es més habituals eren es *clotets*, que consistia en fer un clotet per cada participant, a una distància de dos o tres metros; cada un tirava sa bolla amb so nuu des dit gros intentant posar-le dins es seu clotet. Es de més punteria guanyava totes ses bolles que encara no havien entrat i es que s'equivocava de clotet pagava una bolla a l'amo des clotet. Un altre era *toc i pam*, que era més estratègic; consistia en fer una retxa lo més recta possible, tots tiràvem i es que hi queia més aprop sense moure cap bolla tirava a maternes una, si no li feia un pam enfora podia tirar dos pics més i si no aconseguia fer-la un pam enfora tu li pagaves una bolla; si li feia ell la te pagava a tu, per això havies d'anar molt alerta: "Li he de pegar fort ara? O només la toc i aprofit ets altres dos tirs?" Ah! Tothom tenia s'obligació d'anar a matar, o, com se deia, no podies fugir. Es *brun* consistia en tenir una pilota que cabés dins sa mà, lo més forta possible; fèiem un rotlo, es que duia sa pilota la tirava a l'aire i es que l'agafava fonia una pilotada an es despistat de torn. Això era sa bestialitat d'aquest joc. Com que permi se fa tard mos convé anar acabant. Qui segueix? O abans de ses dites n'hi ha que no dormien si no n'amollaven una de política?

Xesc: Jo me segueisc demanant es perquè de s'espantada d'en Matas. Després d'anализar s'entrevista

des President amb es Fiscal General de s'Estat, des trull d'Andratx, sabent que si perdia sortiria lo des metro, lo de Palma Arena, lo des sobrecoast de ses carreteres, lo des torneig de golf de Pula i moltes altres que possiblement sortiran, degué pensar, o li degueren aconsellar: "fes-te enfora", i s'ho va creure tan bé que ni tan sols se va despedir des seus amics. Ala, ara ja estic més tranquil, tindrè més bon dormir.

Mariano: Quant noltros érem adolescents sa preocupació més grossa que teníem era: quan, a on, amb qui i com seria sa primera vegada; elles també, eh! Ets adolescents d'ara sa seva preocupació més grossa és: on anirem a fotre sa nit, on aparcarem i qualche pic si tendrem accidents.

Ramon: Sa lluna és una bruixa que juga amb sos niguls i els arruïna. Lluna tapada, boira o ruixada. Lluna creixent, part diferent; lluna minvant, part semblant.

Xesc: Des bons al·lots se'n riuen. Una cosa és que riguïn amb tu i s'altra que se'n riguïn de tu. Val més riure que fer riure.

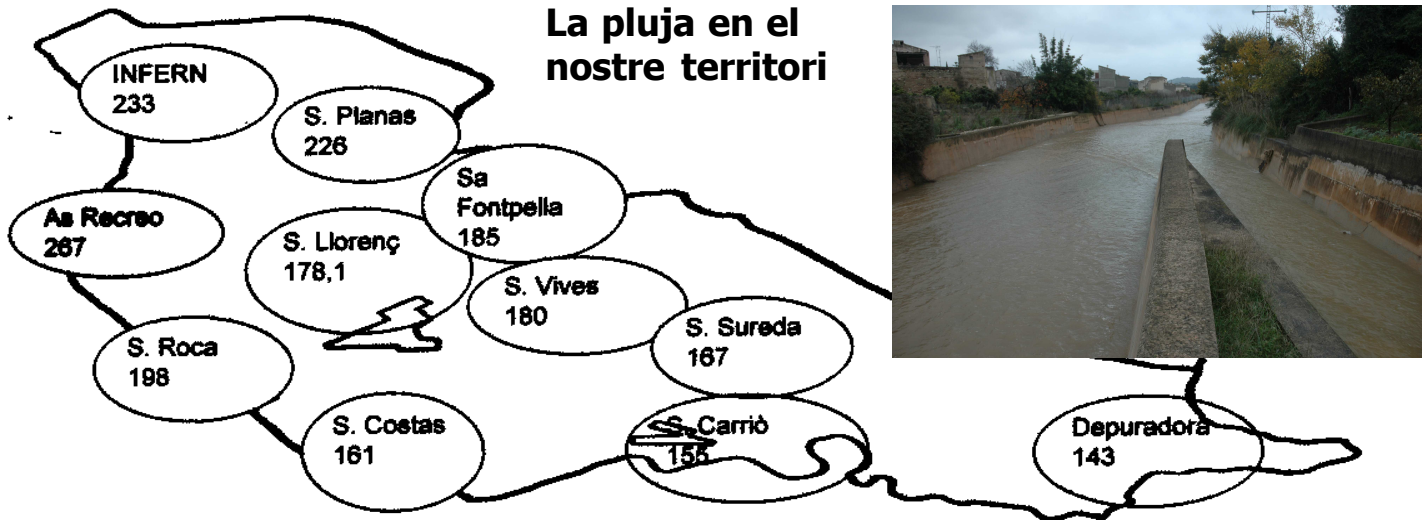
Julià: Qui no té coneixement, no té fred. Parla bé, homo, i digué múu. Val més caure en gràcia que ser graciós.

Tomeu: El que no passa en un any, passa en un moment. Com més fas pitjor. Es quan cau que l'han d'agafar.

Mariano: Un homo per anar a fer feina passava per davant una tenda d'ocells; tenien un lloro en es carrer i quan el veia començava: "ja ve es maricó, ara passa es maricó", i com més aprop li feia d'arrabassar-li qualche plo-ma més se repetia es lloro i més escàndol feia. Un dia que duia quatre dobbers dins sa butxaca, se'n va tot disposat i compra es lloro, "que voleu una gàbia?" li demana es dependent. "No, que tendria un sac?". Es dependent n'hi dóna un, ell agafa es lloro i el fot dins es sac, se'n va a caseva i comença a pegar cops per sa paret i p'enterra. Quan va tenir es braços que li feien mal, creient haver mort es lloro, obri es sac, es lloro s'espolsa un poc es cap, obri un ull tot co-pejat i mig estormeït el se mira, i diu: "Vatua-el-nan quin terratrèmol més gros, jo crec que només devem quedar vius es maricó i jo!".

La pluja en el nostre territori

Resum comparatiu		
Octubre, anys	2007	2008
Cel serè	7	16
Cel nuvolat	9	12
Cel cobert	14	2
Gelades	2	0
Calabruix	0	0
Boirades	1	7
Tempestes	4	1
Temp. màx.	20,7	24,6
Temp. mín.	-0,2	7,6
Mitja del mes	12,6	16,1
Màx. mitja	16,7	21,9
Mín. mitja	8,3	11
Pluja del mes	178,1	7,1
Pluja acumulada	726	421
Velocitat màx.	del vent	
S. Llorenç	49,9	51,5
Sa Fontpella	61,9	53,8

El pluviòmetre

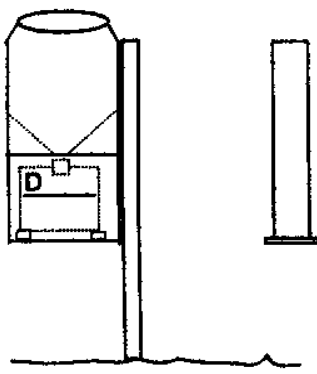
És un aparell per mesurar la pluja. N'hi ha de diversos models, però el que utilitza oficialment l'Institut Nacional de Meteorologia és el de Helman, que he intentat dibuixar. Quan plou i les gotes cauen dins el col·lector no esquitxen i van a parar a un dipòsit que està dissenyat per evitar l'evaporació, per si fos necessari observar-ho uns dies després. Per mesurar l'aigua ploguda es buida el dipòsit (D) dins una probeta graduada en litres i dècimes de litre. Dins el dipòsit hi cap un a quantitat equivalent a 160 l/m², per la qual cosa no té gaire perill d'omplir-se amb la pluja d'un dia; si això passés, la nostra estació disposa de dos pluviògrafs automàtics que mai no són plens.

No és que em vulgui penjar cap medalla amb tot el que acab de contar, ni de bon tros, però vull donar un parell de consells casolans als qui quan han anat a mirar l'aigua que havia caigut han comprovat que els havia vesat per damunt del pluviòmetre verd.

El millor en aquest cas és tenir un segon pluviòmetre, a un lloc segur on no se l'endugui el vent. Pot ésser un tassó de vidre

de base plana i parets ben verticals; també podria ésser de llautó, però el vidre té l'avantatge d'ésser transparent. Com a mínim ha de tenir entre 15 i 20 cm d'altura, i així podrem mesurar entre 150 i 200 l/m² i no passarem pena de què ens vessi mai. Té el defecte que si ens torbam alguns dies a mesurar la pluja se n'haurà evaporat una quantitat, però això també té remei si posam dins el pot 2 mm d'oli, que queda partdamunt l'aigua i n'impedeix l'evaporació. Aquesta peculiaritat és interessant per aquells que només van els caps de setmana a la caseta de foravila.

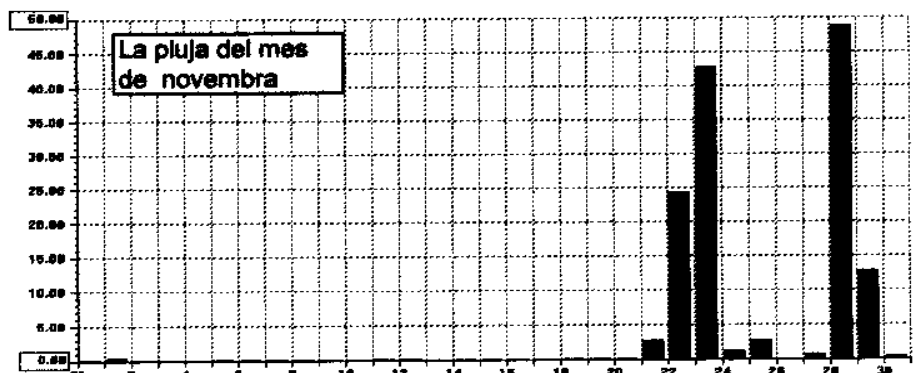
Per mesurar la pluja del pot basta amb un simple metre: cada mil·límetre d'aigua és un litre per m², tant és així que en meteorologia és ben normal donar la pluja en mil·límetres. Tot això suposa que si tota l'aigua que ha caigut enguany a Sant Llorenç quedàs allà mateix, tendriem un altura pels carrers de 72'6 cm. Si ho pensam d'aturats, aiximateix n'arriba a caure d'aigua del cel!

PER AL RECORD

La nit del 23 al 24 el torrent de sa Blanca es desbordà, anegant el taller de S'Entrada. També el de ses Planes anava ben fort.

El fet es tornà repetir el dia 28, amb un fort augment dels dos torrents.

Una vegada més, hem vist com el torrent és un mal veïnat: quan no li basta el camí l'engrandeix sense demanar permís d'obra. Això és així i no té volta de fulla. I encara que qualcú hagi pensat que tot això és per mor del canvi climàtic, convé que esperi un poc.

PER NADAL, els nostres productes SÓN ELS REIS

Cercau aquesta marca de garantia:

**Comprau productes
de les Illes Balears!**

**Govern
de les Illes Balears**

Conselleria de Comerç,
Indústria i Energia

UNIÓ EUROPEA